

Podpora samoupravnim organom

REDNA LETNA KONFERENCA ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV LITOSTROJ

VSEBINI REDNE LETNE KONFERENCE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV LITOSTROJA V MESECU FEBRUARJU SO DALI IZRAZIT PEČAT SESTANKI ODDELČNIH ORGANIZACIJ. NA TEH SESTANKIH JE VEČINA ČLANSTVA IZRAZILA ŽELJO PO TAKI VZPOSTAVITVI ORGANIZACIJE, KI BO VNESLA V ŽIVLJENJE IN DELO ORGANIZACIJE IN CELOTNEGA KOLEKTIVA NOVE KVALITETE. PRETEKLO OBDOBJE BI LAHKO OCENILI KOT ČAS, V KATEREM SMO SE KOMUNISTI VEDLI DOKAJ PASIVNO IN NEREVOLUCIONARNO. ZATO TUDI ORGANIZACIJE KOT CELOTE NI BILO ČUTITI DOVOLJ, POGOSTO PA SMO SLIŠALI TUDI KRITIČNE PRIPOMBE OSTALIH ČLANOV KOLEKTIVA.

KONFERENCA POMENI PRAVO PRELOMNICO V DELOVANJU ORGANIZACIJE ZK, SAJ JE IZREDNO BOGATA RAZPRAVA POKAZALA, DA SO KOMUNISTI PRIPRAVLJENI NA AKTIVNOST OB NALOGAH, KI JIH NAREKUJE SEDANJI TRENUTEK. K TEMU BO BREZ DVOMA V ZNATNI MERI PRISPEVAL TUDI KONKRETEN AKCIJSKI PROGRAM, SPREJET NA KONFERENCI.

Potem ko je tov. Miha Žilavec pozdravil delegate konference in goste, so navzoči izvolili organe konference.

K posebej svečanemu vzdušju konference je prispevala obdaruje tistih članov kolektiva, ki so v organizaciji ZK več kot 25 let. Knjižne nagrade je tov. Žilavec izročil naslednjim tovarišicam in tovarišem: BABSEK Jelka, dipl. inž., BARLIČ Janez, inž., BOGU-NOVIČ Srečko, BRAS Malči, CERNIVEC Franc, EINHAYER Martin, inž. HLEBEC Rudi, HREN Zvonka, JESENSEK Rudi, KALČIČ Boris, KRŽIŠNIK Marko, dipl. inž., NOLIMAL Franc, NOLIMAL Viktor, dipl. inž., PEN-TEK Franc, dipl. inž., PERKOVIC Marija, PETERLIN Franc, PIRIH Mirko, RUPERT Jože, STOJIC Dejan, ŠPOLAR Milan, inž., TAJNIKAR Franc, TEPINA Zvonimir, TOMAŽIČ Alfred, VENIKA Ciril, VIDMAR Franc, VOGELNIK Stane, ŽAGAR Stane in ŽOHAR Peter.

Delegati so že pred konferenco prejeli poročilo sekretariata organizacije ZK, ki vsebuje pregled posameznih aktivnosti in strukturo ter gibanje članstva. Referat, ki ga je podal tov. Miha Žilavec, pa je poročilo vsebinsko dopolnil.

V preteklem obdobju so za delovanje Zveze komunistov v Jugoslaviji značilni nekateri negativni pojavi, med katerimi zlasti pasivnost pri odстранjevanju nacionalizma, šovinizma in separatizma. Kulminacija teh pojavov smo opazovali ob dogodkih na Hrvaškem. Zato v celoti podpiramo tov. Tita in sklepe 21. seje predsedstva ZK Jugoslavije, s katerimi se pričinja proces ponovne uveljavitve Zveze komunistov in s tem hitrejšega razvoja Jugoslavije kot samoupravne skupnosti narodov in narodnosti. Ko nekateri protisamoupravni in protisocialistični elementi dvigajo glave, misleč da jim demokratičnost našega sistema to dovoljuje, je potrebno jasno povedati, da je demokracija le za tiste ljudi, ki podpirajo in krepijo samoupravne demokratične odnose ter enotnost jugoslovanskih narodov.

Komunisti Litostroja menimo, da je potrebno odpravljati oblike prisvajanja rezultatov tujega dela. Zato v celoti podpiramo družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Komunisti se bomo zavzemali za dosledno izvajanje samoupravnih sporazumov, kar naj onemogoči težnje, ki vodijo k izkrivljanju načel delitve v kolektiv.

Posebno pozornost moramo komunisti posvetiti izvajanju ustavnih dopolnil, zlasti XV., XXI. in XXII. amandmaja.

Ustvarjeni so pogoji za širšo afirmacijo samoupravljanja, ki se s pravicami in dolžnostmi prenaša povsem na neposrednega proizvajalca. Pri tem pomeni novo kvaliteto temeljna organizacija združenega dela kot osnovna družbeno-ekonomska celica, v kateri bo delavec v združenem delu uresničeval temelje svojega samoupravnega položaja ter ustvarjal in delil rezultate svojega dela. S temeljnimi organizacijami združenega dela se odpirajo nove, širše možnosti za neposredno uveljavljanje spodbud vseh delavcev — tako tistih, ki delajo ob stroju, kot tudi tistih, ki opravljajo organizacijske, finančne in druge strokovne naloge. V kolektivu že poteka akcija za oblikovanje najbolj smotrskih temeljnih organizacij, pri čemer so angažirani predstavniki družbeno-političnih in samoupravnih organov ter drugi strokovnjaki.

Oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela poteka v času, ko je podjetje razmeroma ustaljeno v pogledu naročil in v času, ko imamo pripravljen srednjeročni program proizvodnje do leta 1975. Pri izpolnjevanju planskih nalog se soočamo z vrsto problemov, med katerimi je najbolj pereče pomanjkanje kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. V tem pogledu so samoupravni organi sprejeli izredne ukrepe, pri čemer smo zlasti komunisti dolžni s svojim zgledom vplivati na ostale člane kolektiva.

Ker gre tudi za zunanje vplive na gospodarjenje je toliko bolj pomembno, da doma vložimo vse napore za izboljšanje poslovnih rezultatov. Pri tem je na prvem mestu znižanje proizvodnih stroškov. Vključevanje v sedanje razmere gospodarjenja terja od nas, da imamo pred seboj vsi predvsem podjetje kot celoto, ki naj posluje in obstaja. V nasprotnem primeru se bo zgodilo, da bodo naši upniki prodali na dražbi naša sredstva, brez katerih je kolektiv nepomemben. To naj bo opozorilo o odgovornosti komunistov pred kolektivom in celotno družbo.

Sestanki oddelkov organizacije ZK so dali kritične pripombe o delu članov ZK. Razprave so se odvijale predvsem o področju idejno-političnega dela kot tudi v smeri problematike poslovanja in akcijskem programu za delo v prihodnje.

Referat je sekretar organizacije ZK tov. Žilavec sklenil s pozivom, naj razprava kritično dopol-

ni navedeno problematiko, tako da bi komunisti kar največ prispevali k razreševanju vprašanj današnjega časa.

Gradivo za konferenco je predvidevalo tudi organizacijske spremembe, ki so bile obravnavane in sprejete že na sestankih oddelčnih organizacij. Gre za prilagoditev organizacije ZK pogojem dela v našem kolektivu. Pri tem se od delki ponovno preimenujejo v osnovne organizacije, le-te pa vodijo sekretarji s 3- do 5-članskim sekretariatom. Sekretariat organizacije pa naj bi se preimenoval v komite s 15 člani in tremi komisijami: za družbeno-ekonomsko vprašanja in samoupravljanje, za idejno-politično izobraževanje komunistov ter za kadrovska vprašanja.

Tako zasnovano reorganizacijo so navzoči člani soglasno potrdili, saj gre za oblike, ki so se že v preteklosti pokazale kot najbolj učinkovite.

V razpravi je tov. Straka opozoril na pojave socialne diferenciacije, ki morajo dobiti mesto tudi v akcijskem programu organizacije ZK Litostroja. Ob hitrem tempu življenja vse preveč pozabljamo na človeka, ki je osnovni dejavnik novih družbenih odnosov, za katere se zavzema organizacija ZK na vseh ravneh. Tudi med člani zveze komunistov vse preveč prihaja v ospredje posamičen interes, to pa vodi k pojavom socialne diferenciacije, obenem pa tudi k pasivnosti članstva.

Vsi smo dobro seznanjeni s pravicami, premalo pa z dolžnostmi, kar se zlasti odraža pri vzgoji mladih. Ob tem se težnja po pravicah zreducira na željo po čim večjem zaslužku. Ko se zavzemamo za zvišanje osebnih dohodkov skozi vrednost točke, prihaja do povečevanja razlik med tistimi z višjimi osebnimi dohodki in tistimi z manjšimi. V razmerah, ko se dvigajo življenjski stroški, pa bi morali bolj zasledovati zmanjšanje razlik med osebnimi dohodki.

Na osnovi stališč komunistov do navedenih vprašanj lahko ugotovljamo pripravljenost posameznikov za sodelovanje pri uresničevanju naše družbe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pismo & konference

Centralnemu komiteju ZKS

Komunisti Litostroja smo na konferencah osnovnih organizacij in na redni letni konferenci kritično pregledali svoje delo in razpravljali o bodočih nalogah. V vseh razpravah in sprejetih sklepih je prišla do izraza polna podpora stališčem in sklepom druge seje konference ZK Jugoslavije.

Zavedamo se, da bomo najboljše uresničevali naloge, če bomo odpravljali lastne slabosti in če se bomo odločno borili proti vsem odlokom, ki vodijo v oportunistem ter ustvarjajo prostor za uveljavljanje družbeno škodljivih teženj. Današnja konferenca pomeni močno spodbudo za aktivno delo naših članov v podjetju. Sprejeli smo akcijski program ki bo uveljavil Zvezo komunistov v Litostroju še bolj kot revolucionarno, prožno akcijsko organizacijo.

Kot močan delavski kolektiv v Ljubljani se zavedamo sedanjega trenutka, ki zahteva od nas, da se učinkovito postavimo po robu silam, ki bi hotele ovirati revolucionarno vlogo delavskega razreda. Zato je v našem akcijskem programu postavljen v središče razvoj samoupravljanja v podjetju. Še bolj bomo utrdili samoupravljanje kot neodtujljivo pravico in orožje delovnega človeka pri delu za razvoj socialističnih odnosov in v boju proti negativnim pojavom v naši družbi in proti nasprotnikom našega družbenega razvoja. Vse sile bomo usmerili v praktično uresničevanje ustavnih dopolnil. Zagotovili bomo, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela čimbolj neposredno odločali in se samoupravno dogovarjali.

Sprejeti akcijski program pa tudi obvezuje člane ZK, da se v svojem delovnem okolju dosledno zavzemajo za nadaljnjo krepitev materialne baze podjetja ter za izboljšanje kadrovske strukture zaposlenih. Na tej osnovi ter na podlagi oblikovanja dolgoročnejšega koncepta razvoja našega podjetja bomo še dosledneje vodili tako politiko delitve dohodka, ki bo postavljala podjetje kot posameznika v neposredno odvisnost od vloženega dela.

Ugotovili smo tudi, da moramo mladino še bolj vključiti v vse oblike samoupravnega delovanja v podjetju. To bomo toliko lažje dosegli, kolikor bolj bomo skrbeli za sprejem mladih v vrste ZK.

Poskrbeli bomo, da bomo akcijski program izvajali v praksi preko raznovrstnih oblik in metod delovanja organizacije ZK, za katere smo se odločili po temeljitih razpravah. S sprejetim akcijskim programom imamo komunisti v Litostroju jasno opredeljene naloge, ki so odraz naše enotnosti v borbi za uresničitev sklepov druge seje konference ZK Jugoslavije.

Istocasno se pridružujemo predlogom, da bi ob 80-letnici rojstva tovarišu Titu podelili drugič red narodnega heroja in listino narodov in narodnosti SFRJ. S tem bi tov. Titu izrazili zahvalo delavcev in državljanov vseh narodov in narodnosti Jugoslavije za vse, kar je napravil v svojem revolucionarnem življenju in delu za blaginjo socialistične Jugoslavije.

KOMUNISTI LITOSTROJA

Akcijski program

- Boj za radikalnejše nadaljevanje socialistične revolucije (skozi samoupravljanje), ki določa smer in vsebino razvoja globlje preobrazbe ZK in krepi njeno enotnost in odgovornost za revolucionarno akcijo.
- Usmerjanje dejavnosti na sklepe II. konference ZKJ.
- Aktivizacija članstva ZK v Litostroju na vseh ravneh, kjer živimo in delamo.
- Proučiti oblike in metode delovanja ZK v osnovnih organizacijah in TK.
- Stalna naloga TK in obč. komiteja ZK je izobraževanje članov ZK.
- Okrepiti odgovornost in upoštevati sprejetih stališč.
- Doseči večjo javnost dela vseh vodilnih komunistov v podjetju, obveščati ZK in delovni kolektiv o vseh nastopajočih gospodarskih gibanjih v podjetju in izven njega.
- Skrb za večje strokovno izobraževanje.
- Razvoj samoupravnih odnosov (TOZD).
- Zavzemanje komunistov za: povečano storilnost dela na vseh ravneh, dosledno izpolnjevanje planskih nalog, spoštovanje delovne discipline.
- Volitve v TOZD in njen kadrovske sestav.
- Uresničitev politike dohodka po samoupravnem sporazumu in ureditve delitve dohodka znotraj podjetja. Ta naj bi bila ena glavnih dolžnosti organizacij ZK Litostroja.
- Naloga ZK v Litostroju naj bi bila tudi oblikovanje dolgoročnejšega koncepta razvoja podjetja:
 - povečanje izvoza na konvertibilna področja
 - preusmeritev uvoza na vzhod
 - večanje produktivnosti
 - dviganje kvalitete itd.
- Delo članov ZK z mladino je potrebno poživiti, reorganizirati in kadrovske okrepiti.
- Razvijati družbeno vlogo sindikata.

Z redne letne konference Zveze komunistov v Litostroju

M. V.

Podpora samoupravnim organom

(Nadaljevanje s 1. strani)

Inž. Barlič je memil, da ob tem, ko upada število članov ZK iz različnih vzrokov, nismo storili dovolj, da bi sprejeli več mladih. Danes so za vstop v ZK bistveno drugačni kriteriji kot nekdanj in ni razlogov za to, da bi ne mogli sprejeti več novih članov. Ob tem pa je pomembno, da z dejavnostjo organizacije ZK napravimo le-to dovolj zanimivo. Če govorimo o področju aktivnosti organizacije, potem ne moremo mimo vprašanj delitve in nagrajevanja, ki so nenehno aktualna. Soočamo se s problemi tako imenovanih deficitarnih poklicev, med katerimi so zlasti kvalificirani delavci pa tudi delavci brez strokovnih kvalifikacij za najtežja dela. Zavestno se bomo morali odločiti za ustrezno stimuliranje takih kategorij delavcev, ki so sicer nepogrešljivi za normalen potek proizvodnje.

Nenehna skrb velja tudi vprašanju informiranja. Z objavo informacij v glasilu Litostroj ali na oglasnih deskah ne dosegamo zadostnih uspehov. Predvsem je pomemben osebni stik z delavci, pri čemer je to prvenstvena naloga neposrednih vodstvenih delavcev in še posebej tistih, ki so člani ZK.

ju šišenske krajevne skupnosti je prav iz Litostroja. Zato obstajajo tesne vezi med delovanjem organizacije Zveze mladine in družbeno-političnimi organizacijami Litostroja. Zavzel se je še za tesnejše sodelovanje na vseh področjih življenja in dela.

Tov. Korošec je v svoji razpravi dopolnil tisti del referata, ki govori o temeljnih organizacijah združenega dela. Pri tem je opozoril na nekatera glavna načela XXI. in XXII. ustavnega amandmaja. Gre za to, da se znotraj TOZD neposredno ugotavlja dohodek, ki se razporeja na del za osebne in skupne potrebe delavcev in na del, ki je namenjen za razširjeno reprodukcijo. Delavci v TOZD neposredno upravljajo in razpolagajo s sredstvi, ki so jih ustvarile oz. s katerimi ustvarjajo dohodek ter ta sredstva tudi združujejo, ostanejo njih upravljalci in jim ta sredstva ne morejo biti odtujena. Od uspeha in razvoja TOZD je odvisen tudi osebni dohodek. Odnosi med TOZD in do podjetja kot celote se urejajo s samoupravnimi sporazumi. Iz povedanega izhaja, da naj se samoupravljanje čim bolj približa neposrednim proizvajalcem, gospodarjenju pa predvsem

značaja. Poglobiti bo treba vsebino, ki naj se odraža prek kolektivne in individualne vloge samoupravnih organov novih TOZD. Ob tem bodo centralni samoupravni organi delovali kot faktor sporazumevanja med TOZD ter kot tribuna samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja.

O samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov je spregovoril tov. Kovač. V lanskem letu sprejeti sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za kovinsko in elektro industrijo Slovenije, v katerem je tudi naše podjetje, prinaša na to področje vrsto pozitivnih elementov. Predvsem gre za odklonitev cele vrste razlik v osebnih dohodkih in drugih prejemkih, ki se pojavljajo med podjetji, pa tudi razmeroma zelo številnega prehajanja delavcev iz podjetja v podjetje. Poleg tega, da vsebina sporazuma zagotavlja skladno rast sredstev za razširjeno reprodukcijo z rastjo dohodkov, prinaša sporazum kvaliteto glede stimuliranja izboljševanja kvalifikacije in izobrazbene strukture zaposlenih. Nasploh pa lahko ugotovimo, da se kljub izredno pozitivnim rezultatom v prvem obdobju sporazumevanje šele začne.

O reorganizaciji podjetja je spregovoril ing. Kušar. Koncepti in predlogi, ki so jih razmeroma hitro osvojili in potrdili samoupravni organi, doživljajo v praksi prepočasno uveljavitev. Čeprav na posameznih področjih opažamo uspeh, bi morali vse družbeno-politične in samoupravne dejavnike, predvsem pa komuniste angažirati za sodelovanje pri najnujnejših nalogah zlasti v klasični proizvodnji. Med te šteje predvsem: čimprejšnja postavitev organizacije maloserijske proizvodnje talnega transporta, stiskalnic itd. Notranje odnose med strojno in ročno obdelavo je treba regulirati tako, da bomo dosegli nova razmerja v nagrajevanju, boljše podlage za kalkuliranje, planiranje, zasedbo kapacitet itd. Zniževati moramo obseg nedokončane proizvodnje in sproščati potencialne za nova naročila ter s tem skrajševati dobavne roke. Poglobljati moramo skrb za izboljšanje sinhronizacije in koordinacije tehnološkega procesa. Zboljšati moramo spremljanje planiranih stroškov proizvodnje in končno v čimvečji meri realizirati načrtane organizacijske projekte, ki nam bodo omogočili načrtan srednjeročni in dolgoročni ekonomski razvoj podjetja.

Izrazil je željo, da bi se v prihodnje predstavniki obeh kolektivov večkrat srečali.

Tovariš Jevnikar je svojo razpravo posvetil medsebojnim odnosom v kolektivu. Lahko govorimo o tem, da naše podjetje predstavlja Jugoslavijo v malem. Z vsemi problemi, ki se pojavljajo v državi, se soočamo v nekem smislu tudi znotraj kolektiva.

Ko danes rešujemo vrsto proizvodnih nalog, lahko ob tem opazujemo številne nerodnosti ali celo naivnost. Kljub jasnim dogovorom se odpravljanja problemov ne lotimo dovolj enotno. Lahko govorimo celo o osebni malomarnosti posameznikov, kar vodi do nezadovoljstva prizadejanih delavcev. To se je pokazalo v akciji zaposlitve režijskih delavcev s poklici v proizvodnji.

Reorganizacije so v podjetju večkrat vplivale na razdelitev pristojnosti. Najpomembnejše je to, da se je v podjetju kar precej razširila administracija, ki negativno vpliva na razmerja med proizvodnimi in neproizvodnimi delavci.

Pri razreševanju medsebojnih odnosov nosijo največjo odgovornost nedvomno vsi vodilni, ki morajo pokazati vsaj minimum politične zavesti. Za oceno vodilnih delavcev namreč ne more biti izključno merilo samo kvaliteto opravljenega strokovnega dela.

O kadrovskih vprašanjih je razpravljaval tov. Vogelnik. Menil je, da se v podjetju soočamo z znatno fluktuacijo delavcev, pri čemer gre za globlji proces oblikovanja kadrovske strukture. Sprejemanje novih članov kolektiva ne moremo omejiti zgolj na formalnost.

Vedeti moramo, da prihajajo praviloma neoblikovani industrijski ljudje. Ob tem bi zlasti komunisti lahko v ožjem delovnem okolju veliko prispevali k hitrejši prilagoditvi novih delavcev.

Posledica številnih odhodov in prihodov so tudi številnejša premeščanja. Začenjamo proces selekcije premeštev z internimi razpisi. Ugotavljamo namreč, da kvalifikacijska struktura na nekaterih mestih izrazito odstopa od potreb. V skladu s sistemizacijo, ki jo pripravljamo za letošnje leto, bomo skušali ugotoviti izrazite razlike in jih ublažiti. Nagrajevanje je zmeraj aktualno, zlasti z vidika omejenih sredstev za osebne dohodke. Pri spremembah naj nas vodi odpravljanje najbolj vidnih nepravilnosti. Ob tem bomo težili k usklajevanju interesov v podjetju in izven njega. V delitvi osebnih dohodkov želimo uveljaviti nekatere poenostavitve, ki pa ne bi vplivale na kvaliteto sedanjih meril. Globlje skušamo analizirati posebnosti, ki narekujejo vrednotenje konjunkturalnih poklicev, prav tako pa opazimo, da so nekatere kategorije delavcev že sedaj nagrajevane v okviru družbeno priznanih meril. Med spremembami na področju delitve bi kazalo uveljaviti tudi načela napredovanja na posameznih delovnih mestih. Tovariš Premelj je opozoril na težave pri izobraževanju novih kadrov. Ker gre predvsem za mladino, ugotavljamo, da je vedno manj mladih, ki se želijo izučiti v našem šolskem centru. S tem v zvezi vedno pogosteje vabimo na ogled naše šole učence osemletke. Povečujemo tudi štipendije, ki učence vsaj nekaj časa vežejo na podjetje. Tudi program solanja, zlasti praktičnega pouka, je zelo stimulativen, saj učenci izdelajo sami vrsto uporabnih proizvodov. Razmeroma dobra stična točka s podjetjem je dosežena pri usposabljanju starejših delavcev s priučevanjem.

Kljub vsem naporom pa vendar opazimo preveliko fluktuacijo absolventov naše šole zlasti po vrnitvi iz JLA. Ob tem pa odhajajo tudi mladi komunisti. Na to vpliva tudi neustrezna prilagoditev mladih v podjetju po končanem solanju. Mladi ljudje se danes razlikujejo od tistih pred leti, saj je vse več takih, ki prihajajo iz neurejenih družin. Če v podjetju ne vidijo prave perspektive na delovnem mestu, so za nas izgubljeni. Pri tem gre predvsem tudi

O strukturi organizacije ZK je razpravljaval tov. Tomažič. Poleg tega, da nenehno upada število članov v organizaciji, lahko ugotovimo tudi razmeroma majhno število komunistov iz vrst neposrednih proizvajalcev. Zato moramo postaviti v ospredje idejno-politično izobraževanje in ga programirati tako, da bo kar največ delavcev seznanjenih z osnovnimi načeli razvoja samoupravljanja in delovanja družbeno-političnih dejavnikov.

Generalni direktor ing. Kržišnik je poudaril odvisnost naših poslovnih rezultatov od zunanjih pogojev. Z ekonomskimi instrumenti se tudi za nas spreminjajo pogoji gospodarjenja. Ob zamrznjenju cen počasi prihaja v zavest družbe prepričanje, da ni mogoče cen neprestano spreminjati. V tem pogledu so pozitivni tudi samoupravni sporazumi o delitvi, sprejeti v lanskem letu. Poglavitni problem pa je nelikvidnost, ki je ni mogoče odpraviti naenkrat.

Na drugi strani v podjetju čutimo optimizem, ki se je odrazil tudi na konferenci. Ugotavljamo dobre poslovne rezultate, manj pa so ugodni pogoji izpolnjevanja obveznosti. To nam nalaga vrsto nalog, za katere smo sprejeli vrsto izrednih ukrepov. Zato je potrebna konsolidacija vseh družbeno-političnih organizacij in aktivizacija vseh dejavnikov proizvodnje. V teh pogojih je nadvse pomembna odgovornost vodilnih, zlasti glede politične usmerjenosti.

Ob tem ko postajamo glede na strukturo zaposlenih vedno starejši, ugotavljamo problem mladine. Zaradi številnih odhodov se pravzaprav le-ta ne more niti ustrezno oblikovati in je s tem kot družbeno-politični dejavnik oslabiljena.

Na zboljšanje stanja bosta nedvomno vplivala dva pogoja: zmanjšanje odhodov delavcev v inozemstvo ter postopno prelivanje kadrov iz terciarnih dejavnosti nazaj v industrijo. Brez dvoma bo to posebej vidno na območju Ljubljane.

V tem trenutku pa je predvsem potrebno, da skupno podpremo vse ukrepe, ki so jih sprejeli samoupravni organi, zato da bi letošnje planske obveznosti izpolnili v čim večji meri. Konferenco je na koncu pozdravil sekretar Občinskega komiteja zveze komunistov Slovenije tov. Leopold Krebelj. Ob primerjavi vseh organizacij ZK na področju občine Šiška je menil, da je naša ena izmed najboljših. O tem priča izredno bogata razprava na konferenci, ki nakazuje povsem nove kvalitete v delu komunistov. Dandanes je pomembno sprejeti čim konkretnější akcijski program delovanja. Pri tem nam lahko daje ustrezen okvir akcijski program občinskega komiteja. Opozoril je na vsebino akcijskih programov, ki naj bi vsebovali vprašanja socialne diferenciacije, aktivnosti ob uveljavitvi ustavnih dopolnil, zlasti oblikovanja TOZD itd. Vsekakor pomeni konferenca komunistov Litostroja pomemben prispevek k vsebinski reorganizaciji in aktivnosti Zveze komunistov v občini Šiška.

Sekretar občinskega komiteja je izrekel iskrene čestitke k izredno uspešno izvedeni konferenci.

Po razpravi so navzoči člani izvolili nov komite organizacije Zveze komunistov Litostroja in za sekretarja izvolili tov. Miho Žilavcu.

S konference so poslali centralnemu komiteju pozdravno pismo, ki ga v celoti objavljamo.

Akcijaki program, ki ga je vsebovalo poročilo, je bil z razpravo na konferenci v celoti potrjen. Priobčujemo povzetek sprejetega programa.

Zbori volivcev

Litostrojčani, ki smo razdeljeni od 17. do 21. volilne enote v občini Šiška, smo dne 3. 3. 1972 zborovali na štirih svojih zbori in sprejemali gradivo, ki so ga razlagali naši občinski in mestni odborniki.

Novost v razlagi, predvsem mestnega gradiva, o usmeritvah gospodarskih in družbenih gibanj ter predlog proračuna Ljubljane, so bili diapozitivi in zvočna spremljava seveda tam, kjer je bilo to mogoče.

Seveda vsega gradiva — obeh proračunov, finančnega načrta izobraževalne skupnosti Ljubljane in kulturne skupnosti Ljubljane — ni mogoče nadrobno obdelati v kratkem času na naših zbori. Kljub temu pa lahko trdimo, da smo bili dovolj informirani, saj smo prejeli gradivo celo na svoje domove, nato pa ga ponovno predelovali na zbori volivcev terena in drugih organizacijah.

Litostrojčani smo sprejeli vse predlagane načrte z željo, da bi se resnično uresničili v smislu predlogov.

Prav tako smo bili na zbori seznanjeni z bilanco Litostroja za leto 1971. Čeprav je bilo podano o uspešnosti poslovanja le nekaj podatkov, lahko ugotovimo, da smo v letu 1971 poslovali uspešno. Seveda bi bilo lahko bolje, smo slišali pripombe, toda kot vedno so nas tudi v preteklem letu spremljale notranje in zunanje težave. No, o teh težavah bomo še spregovorili, ko nam bo k številkam podana še pismena razlaga uspehov in neuspehov našega poslovanja.

M. V.

Na redni letni konferenci ZK v Litostroju so bili obdarovani tisti člani kolektiva, ki so v ZK več kot 25 let. Prejeli so knjižne nagrade. Generalni direktor izroča darilo novemu sekretarju TK ZK Mihi Žilavcu

Tov. Krotko se je zavzel predvsem za pomoč komunistov pri oblikovanju programa organizacije zveze mladine v našem podjetju. S tem namenom je navzoče informiral zlasti o delovanju aktivna mladih komunistov, ki je kljub težavam dosegel dobre rezultate. Med pomembnimi uspehi je nedvomno vključevanje mladih v organe samoupravljanja. V letu 1970 začeti proces je pokazal uspehe. Naloge smo se lotili temeljito in za kandidate izvedli dva ciklusa izobraževalnih seminarjev, na katerih je blizu 90 mladincev in mladink dobilo osnovo za svojo družbeno-politično uveljavitev v tovarni. Pri izvolitvi v samoupravne organe se je tako pot pokazala za pravilno. Mladi so bili izvoljeni na podlagi predlogov sodelavcev.

Aktiv mladih komunistov je imel v preteklem letu tri problemske konference: o športu in rekreaciji, o kadrovski politiki in stanovanjski politiki. Stališča in sklepi na teh konferencah so bili kasneje v praksi potrjeni. Ob tem pa moramo reči, da je v preteklem obdobju prišlo do vsebinsko tesnega sodelovanja le s sindikalno organizacijo.

Delo mladinske organizacije je precej oteženo zaradi velike fluktuacije, ki zadeva prav mlade. Če ne bo prišlo do tesnejšega sodelovanja in enotnega nastopanja vseh družbeno-političnih organizacij, ne bo večjih uspehov. Tudi v aktivu mladih pripravljajo organizacijske spremembe, ki naj poživijo delo mladine. Zlasti pri oblikovanju programa pa bodo potrebovali pomoč vseh družbeno-političnih dejavnikov, zlasti pa vseh članov ZK.

Konferenca je v imenu Občinskega komiteja Zveze mladine Slovenije pozdravil sekretar tov. Zore. Največ mladih na področ-

prepusti sredinam, kjer proizvod nastaja.

Prilagoditev naših internih aktivnostim v spremembam ne bo zahtevala večjih sprememb. Naš statut in splošne akte smo v zadnjih letih postopoma gradili, tako da sta se samoupravljanje in delitev dohodka čim bolj približevala dotedanjim samostojnim organizacijam združenega dela. Ob oblikovanju TOZD v našem podjetju smo že izdelali določene poglede, kot so: ekonomski, plansko-perspektivni in organizacijski. Vprašanje dokončnih oblik pa bo nujno obravnavati še skozi kadrovske, sociološke, družbeno-politične in druge aspekte. Ob stanju, ko so nekatere enote bližje oblikam TOZD, druge pa manj, bo treba upoštevati vrsto naštetih dejstev.

Ing. Volfand je govoril o nalogah komunistov pri razvijanju samoupravnih odnosov v podjetju. V sedanjem času je značilno, da postaja prispevek k razvoju samoupravljanja merilo uspešnosti. V skladu s tem naj bi oblikovali tudi oceno delovanja komunistov. V delo smo se vključevali bolj kot posamezniki, manj pa kot organizacija. Pri delovanju samoupravnih organov ni šlo toliko za formalno upravljanje, pač pa za bolj vsebinsko, tisto, ki je vidno prek informiranja. Ob sedanjih oblikah samoupravljanja ugotavljamo premajhno zanimanje posameznika za rezultate dela. Od tod izhaja iskanje oblik manjših samoupravno-organizacijskih enot, kot je to primer s temeljnimi organizacijami združenega dela.

Z opredelitvijo osnov za razvoj samoupravljanja smo napravili korak dalje. Proces razvoja samoupravljanja ne bo rešen z uvedbo novih oblik organizacijskega

V razpravi je kot gost sodeloval tudi sekretar občinskega komiteja zveze komunistov Slovenije tov. Leopold Krebelj

Predstavniki organizacije ZK iz Metalne, Maribor, je konferenco pozdravil v imenu komunistov svojega kolektiva in ji zazelel uspeh. Menil je, da se naš kolektiv sooča z zelo podobnimi vprašanji življenja in dela kot njihovi.

za problem stanovanja, ko si mladi ustvarjajo dom in družino. V svoji razpravi je tov. Premelj posebej poudaril kvaliteto samoupravnih sporazumov o delitvi, ki prinašajo s seboj družbeno priznanje kvalifikacije. S tem ohranjajo določeno raven strokovnosti in onemogočajo težnjo po le formalnem pridobivanju izobrazbe.

Kje bomo letovali

Naše podjetje bo v letošnji sezoni svojim članom in njihovim

ožjim svojcem omogočilo letovanje:

v Fiesi	od 15. 6. do 15. 9.
v Moščeniki Dragi	od 15. 6. do 15. 9.
nan Sorici	od 1. 6. do 1. 10.
na otoku Rabu	od 21. 6. do 21. 9.

Cene penzionov

	v Fiesi in na Sorici	na Rabu
a) člani kolektiva, naši upokoenci, njihovi zak. in otroci — nezap.	27,00	27,00
b) zakonci članov kolektiva in naših upokoencev — zaposleni ali upok.	32,00	32,00
c) drugi gostje — člani množičnih organizacij SFRJ	50,00	62,00
d) vsi drugi gostje	60,00	—

V Moščeniki Dragi

Kategorije gostov kot prej

	a	b	c	d
soba št. 1	45,00	50,00	60,00	70,00
soba št. 2	41,00	46,00	56,00	66,00
soba št. 3	43,00	48,00	58,00	68,00
soba št. 4	39,00	44,00	54,00	64,00
Vikend hišice	27,00	32,00	42,00	52,00

Pri ceniku je treba pripomniti, da cene penzionov, določene za kategorijo a in b, niso ekonomske niti stroškovne. Zato je DPS za naše počitniške domove odobrila dotacijo v višini 100.000,00 din.

Poleg letovanja v naših domovih imajo letos naši člani in njihovi svojci možnost prebiti svoj dopust na otoku Rabu.

S turistično organizacijo Alpe — Adria iz Ljubljane nam je uspelo zamenjati nekaj posteljnih

posteljo v sobi je treba plačati 25,00 din dnevno.

V primeru, da 4-članska družina zasede sobo, ki ima tri ležišča, mora za vse 4 člane plačati po zgoraj določeni ceni, čeprav nima ležišča (samo prehrana za enega nas stane 37,00 din).

Glede na oddaljenost kraja bo izmenjava gostov vsakih 10 dni. Letovanje na otoku Rabu je torej določeno za 10 dni.

Dom je na otoku Rabu v kraju Barbat. Je tik ob morju, ima

lastno pešeno plažo in posluje v okviru hotela »Bor«. Jedinica je oddaljena od doma ca. 100 m.

Letoviščarji lahko pridejo do počitniškega doma po asfaltirani cesti skozi Reko in nato po Jadranski magistrali do Jablanca (med Senjem in Karlobagom), se od tam s trajektom odpeljejo na otok Rab, kjer je še ca. 5 km asfaltirane ceste do doma. Od Ljubljane preko Reke do Jablanca je okoli 240 km.

Vsi tisti, ki pa nimajo lastnega vozila, lahko uporabijo avtobusni prevoz, ki ga organizira Alpe — Adria na direktni liniji Ljubljana — Jablanac. Ravno tako je or-

ganiziran prevoz od Jablanca do doma v Barbatu.

Prepričani smo, da bodo dopustniki, ki bodo svoj dopust preživeli v naših domovih, kakor tudi na otoku Rabu, zadovoljni. Prijave za letovanje v naših domovih in na otoku Rabu bomo sprejemali do 1. maja 1972 in ne samo do 15. aprila, kakor smo prvotno objavili.

Vse informacije za letovanje v naših domovih lahko dobite v referatu za počitniške domove, telefon 265.

Za dopust vam želimo obilo lepega vremena in ugodnega počutja!

Vinko Kožuh

dipl. ing. Marko Kos

DOKTOR TEHNIŠKIH ZNANOSTI

Prve dni marca je zagovarjal svojo doktorsko disertacijo Marko Kos, dipl. ing., direktor našega Projektivno-razvojnega biroja. Junija bo 20 let, ko je sedel za risalno mizo pri nas. Do izraza so prišle tri največje kvalitete: odlično strokovno znanje, neuničljiva ustvarjalnost in fantazija pravega umetnika. Tudi v tem primeru se je pokazalo, da kri ni voda, saj prihaja iz gnezda našega znanega umetnika polpretekle dobe Tineta Kosa. Tudi njegov brat dr. Janko Kos je naš vodilni ustvarjalec v eseju in literarni zgodovini in so ga zato poklicali na univerzo.

Za dr. Jordanom imamo sedaj že drugega doktorja tehniških znanosti v našem podjetju, kar nas navdaja z veseljem in ponosom obenem.

Prav gotovo izražamo čustva in misli vseh sodelavcev Litostroja, ko se pridružujemo prisrčnim čestitkam za tako lep strokoven uspeh in najvišje znanstveno priznanje.

Ob tem pomembnem dogodku smo prosili novega doktorja inženirja Marka Kosa za kratek pomenek.

Vsaka doktorska disertacija mora prinašati neko novost, imeti mora v sebi prvine pionirstva. Katero »novo zvezdo« ste vi odkrili?

Obdelal sem zajedanje zobnikov pri majhni obodni hitrosti, to je tiste prve trenutke, odlomke sekunde, ko se pri prvem zagonu težkih zobniških prenosnikov pojavljajo poškodbe na bokih zob.

Je vaše delo bližje znanosti ali tehniki?

Tako formulirano vprašanje se mi zdi popolnoma neumestno. Nasprotno: vedno sem trdil in dokazoval, da znanost ne sme biti sama sebi namen, ampak mora nečemu služiti, njeni izsledki morajo imeti neko uporabno korist, čeprav morda še ni otipljiva v prvem trenutku. Posebno Slovenci smo še veliko prerevni, da bi si lahko privoščili čisto znanost.

Katera je torej v vašem primeru pot od besed k dejanjem?

Pri nas v tehniki bi se lahko reklo: od zamisli k računom, od računov k risbi in od risbe k realizaciji. Na podlagi izdelanih enačb je konstruktorjem sedaj omogočeno takoj izvesti kontrolo

zobnika, če obstoji nevarnost zajedanja to je pri velikih zobnikih, kjer je površina hrapava. Pri nas smo skoro štiri mesece izvajali preizkuse, eksperimentirali na preizkuševališču. Iz tega smo dobili enačbe z računalniškim programom za konstrukterje.

Ta disertacija je pravzaprav samo krona vašega dosedanjega raziskovalnega dela, saj že dolga leta spremljamo vaše objave v strokovnem tisku in tudi v revijalni publicistiki.

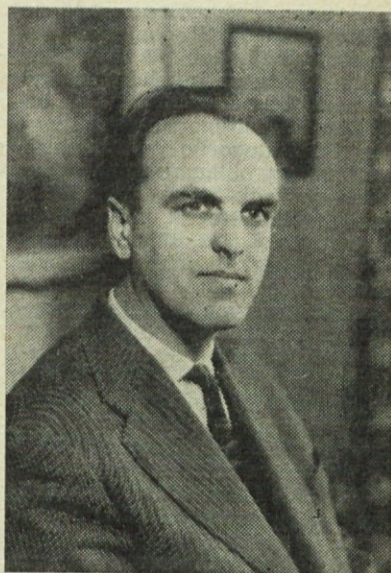
Da, objavil sem že kakih 80 strokovnih razprav z našega tehničnega področja. V revijalnem tisku pa sem objavil članke, s katerimi želim opozoriti na vrednost znanstveno-raziskovalnega dela in na potrebo, da se razpoložljiva sredstva za iskanje novih rešitev dodeljujejo tistim institucijam, ki zares delajo v gospodarstvu in za gospodarstvo, to je razvojnim birojem v podjetjih. Od raziskovalne skupnosti SRS doslej nismo dobili niti dinarja, sami pa dejansko vlagamo v to smer dobro milijardo dinarjev letno. Naši izsledki, nove rešitve ne prinašajo koristi samo našemu podjetju, ampak dejansko oplajajo znanost in tehniko vse naše družbe.

Kakšno mesto torej zavzema naša projektiva v slovenskem merilu?

Lahko rečem, da vodilno. Imamo skupino sposobnih projektantov, inženirjev prve in druge stopnje, nekaj jih bo kmalu doseglo stopnjo magistrature. Našli so pomembne novosti pri turbinah, črpalkah, industrijski opremi, hidravličnih preoblikovalnih strojih ipd.

Ali je ugled litostrojskega razvoja enako pomemben tudi v svetovnem merilu?

Tudi to lahko mirno trdimo. Lani na kongresu razvojcev v Londonu se je pokazalo, da smo »v špiči« razvoja in novih rešitev. To je seveda tudi nujno, ker gre za individualno proizvodnjo in kjer je treba vsakemu posameznemu naročilu posvetiti vso pozornost. Nove rešitve tudi afirmirajo naš ugled na svetovnem tržišču. V vrhu smo tako po no-

vostih kot po številu patentov in rešitev.

Tudi vi sami imate menda nekaj patentov?

Rezultat dosedanjega dela je šest patentov, za katere so že izdane patentne listine, za štiri druge pa še niso izšle.

Raziskovalec je iskalec, imeti mora predvsem fantazijo, poleg znanja seveda. Prebijati se mora skozi džunglo ovir, sekati pred seboj zarastlo goščavo in in se prebijati na svetlo, k novi rešitvi. Imeti mora vero v uspeh, gledati tisto, česar še ne vidi. Iskanje novih tehničnih rešitev zahteva najmanj toliko fantazije kot ustvarjanje literarne umetnine. Zelo sem vesel, da lahko delam v Litostroju, saj imam tu možnost, da iščem in realiziram nove rešitve.

Kaj pa človeška stran pri vas? Koliko ur spite na dan?

Disertacija je zahtevala pet let časa. Spal sem lahko komaj pet ur na dan, če sem hotel kaj narediti. Kljub temu sem hodil redno in pravočasno v službo. Televizijskega programa nisem gledal, ker nimamo televizorja. Če si najdem kaj časa, se veliko rajši poglabim v knjigo. Ta mi veliko več pove.

Mislim, da ne bo sramota za uglednega strokovnjaka Kosovega formata, za doktorja tehničnih znanosti, če izdamo skrivnost, da je kot mlad človek študiral primerjalno književnost, da je napisal prek 60 novel in jih tudi objavil, da je bil član društva književnikov. Ravno nasprotno! Vse preveč imamo namreč tehniških strokovnjakov, ki so v kulturnem, literarnem, umetniškem oziru zakrneli dojenčki, siromaki, ki ne čutijo nobene kulturne lakote ali žeje, za katere je njihov avto edina umetnina, ki preberejo kak pogroben romanček samo, kadar nimajo kaj boljšega početi na službenem potovanju. Tem večjega spoštovanja je torej vreden človek, ki je dokazal ustvarjalno moč na dveh tako različnih področjih; v znanosti in umetnosti, v tehniki in literaturi.

Čestitamo še enkrat doktorju Marku Kosu k tako lepemu, zasluženemu uspehu in mu želimo še veliko plodovitih let v Litostroju!

Mirko Hrovat

Njegova visokost (O. Dolenc)

Pogoji letovanja so v glavnem enaki onim iz preteklih let. Razlika za naše domove je v glavnem v tem, da bo zamenjava gostov v petek in ne v nedeljo kakor do sedaj.

Spremembo smo naredili zaradi želje naših gostov. Gost promet na cestah in zasedenost avtobusov na vseh cestah proti morju ob nedeljah sta bila glavni razlog spremembe.

kapacitet. Tako smo dobili na voljo za člane našega podjetja 16 ležišč v depandansi (privatni hiši) hotela »Bor«, v mestu Barbat na otoku Rabu v času od 21. junija do 21. septembra t. l.

Penzionske cene za naše člane in njihove ožje svojce so iste kot v naših počitniških domovih, za vse ostale pa so nekoliko višje.

Sobe v depandansi imajo po dve in tri ležišča. Nezasedeno

— kadrovska komisija.

Na prvi seji je bil izvoljen za namestnika sekretarja TK ZK Litostroja tov. Alfred TOMAŽIČ.

TK je glede na bodoče naloge sprejel kratkoročni program dela do prvega polletja 1972, po katerem naj bi se ukvarjali še z naslednjimi nalogami.

— formiranje TOZD,

— izpolnjevanje planskih nalog za prvo tromesečje 1972,

— prilagoditev samoupravnega sporazuma internim samoupravnim aktom,

— problematika delitve osebnih dohodkov,

— volitve v organe upravljanja,

— sprejem v članstvo ZK.

— verska vprašanja,

— kadrovska vprašanja:

— analiza števila članov ZK na

TKZK

vodstvenih in vodilnih mestih, struktura članov ZK, evidenca članov ZK.

— razprava o skupnem akcijskem programu TK, sindikalne in mladinske organizacije,

— problematika informiranja.

TK je razpravljal tudi o tem, kako povečati vlogo ZK, kako vrniti TK tisto vlogo, ki jo je že imel, kako reagirati pri vsakdanjem delu na najvažnejša politična dogajanja, kako usmerjati člane ZK v današnjem obdobju aktivnosti ZK in še o vrsti drugih problemov organizacije ZK Litostroja.

TK je sklenil, da bodo izdelali poslovnik dela TK, ki naj bi določal podrobnosti dela tovarniškega komiteja.

Milan Vidmar

Prvi sestanek

Na svoji prvi seji je TK imenoval svoje komisije, kot jih je predvidela konferenca komunistov Litostroja. Pri sestavljanju komisij je bil TK mnenja, da morajo biti komisije prva strokovna stopnja vnaprejšnje obdelave materiala za razpravo na TK in osnovnih organizacijah. Na podlagi teh razprav bodo oblikovali sklepe.

Nakazali so tudi osnovne materiale, ki naj bi komisijam služili kot napotek pri sestavi programa komisije. Komisije naj bi pri svojem delu uporabljale predvsem akcijski program komunistov Litostroja in občinskega komiteja ZK.

TK je imenoval naslednje komisije, ki štejejo po pet članov: — komisijo za družbeno-ekonomsko vprašanja in samoupravljanje, — komisijo za idejno-politično izobraževanje komunistov,

Nekaj besed o socialni službi

Prvič smo o našem delu pisali pred desetimi leti in tokrat smo mnenja, da je prav, da po tako dolgem presledku zopet nekaj zapišemo. Problematika, s katero se socialna služba ukvarja, je zelo pestra in obsega najrazličnejša področja človekovega življenja v podjetju na delovnem mestu, doma v njegovem družinskem okolju in problematiko, ki nastopa v stiku s soseso, v kateri živi. Delo je najpogostejše neizmerljivo, saj so čustvovanja ljudi različna od primera do primera in tako tudi delo socialnega delavca ne more imeti strogo začrtanega kroga delovanja. Prav tako se ne more zapirati v ozek krog, ampak je nujno, da se povezuje z vsemi obstoječimi organi in institucijami na področju zdravstva, socialnega varstva in šolstva prav tako pa tudi z vsemi službami in organi v samem podjetju. Področje dela socialne službe je obsežno, ob tej priložnosti bi omenila le nekaj problematike, s katero se srečujemo.

Problematika invalidnih oseb (zdravljenje, rehabilitacija, zaposlovanje, premeščanje itd.) je najbolj pogosta. V podjetju imamo zaposlenih kar 120 invalidov, ki jim je status invalida uradno priznan. Od tega imamo 118 invalidov III. kategorije in 2 invalida II. kategorije invalidnosti. Invalidska problematika zavzema vedno večji obseg, saj nam samo nekaj grobih številk pove, da je to res tako. V letu 1971 smo imeli kar 47 novih primerov, medtem ko smo jih imeli v letu 1970 le 37. Zdravstveno stanje v podjetju je na splošno slabo, saj iz podatkov Obratne ambulante vidimo, da smo imeli v letu 1970 236 kroničnih bolnikov, v letu 1971 pa jih imamo že okrog 400. Tako splošno zdravstveno stanje seveda vpliva tudi na vedno večje število invalidov, katerih zdravje je močno zrahljano, saj smo v preteklem letu morali Invalidski komisiji predstaviti kar 10 že ocenjenih invalidov, od katerih je bilo 7 že invalidsko upokojenih, trije pa na ocenitev še čakajo. Dva invalida III. kategorije sta celo umrla. Nerazveseljiv je tudi podatek, da je kar 89 invalidov od 120 mlajših kot 45 let, in če pri tem upoštevamo, da se starostna struktura v podjetju slabša, saj smo imeli v letu 1970 544 oseb starejših od 45 let, v letu 1971 pa se je ta številka dvignila že na 921, potem tudi to potrjuje našo ugotovitev. Tudi visoka številka 123 bolniških ur, ki v letu 1971 odpade na posameznega zaposlenega in da je ta v primerjavi z letom 1970 kar za

7 ur višja, nam našo trditev zgovorno potrjuje. Da ima ta pojav poleg socialnega tudi svoj ekonomsko negativen učinek ni potrebno posebej poudarjati.

Skrb za reševanje te problematike zahteva od celotnega kolektiva več posluha. Ni dovolj samo prizadevanje ob individualnem primeru, marveč smo mnenja, da bi morala biti taka prizadevanja usmerjena širše in bi morala zajeti ves kolektiv. Prav glede na to je socialna služba pripravila nekaj predlogov, in sicer:

- v večji meri naj bi zdravstvena služba izkoristila možnosti, ki jih ji daje Temeljni zakon o invalidskem zavarovanju (člen 31), po katerem je možno delavca predstaviti Invalidski komisiji še predno postane invalid, če je na »svojem« delovnem mestu ogroženo njegovo zdravje in obstaja nevarnost, da nastopi invalidnost;

- preventivnemu okrevanju bi morali posvetiti več pozornosti in seveda tudi več denarnih sredstev. Okrevanja naj bi bila organizirana v strokovno usposobljenih naravnih zdraviliščih, kjer bi imeli ogroženi delavci potrebno strokovno nego in nadzor;

- pri ugotavljanju preostale delovne zmožnosti invalida in njegove nadaljnje zaposlitve bi morali še več pozornosti posvetiti uveljavljanju pravic do poklicne rehabilitacije;

- prav tako bi morali še bolj skrbeti za izboljševanje delovnih

pogojev in zdravstveno prosvetljevanje;

- pri sprejemanju novih sodelavcev naj se postavi starostna meja, tako, da ne bi na novo sprejemali delavcev nad 45 let starosti, vsaj na delovna mesta, na katerih se opravljajo fizično težka dela;

Glede na probleme, s katerimi se socialni delavec srečuje pri svojem delu, je socialna služba predlagala še:

- več skrbí naj se posveti gradnji cenjenih najemniških stanovanj, za dodeljevanje obstoječega stanovanjskega fonda pa naj bi se ustanovila centralna komisija;

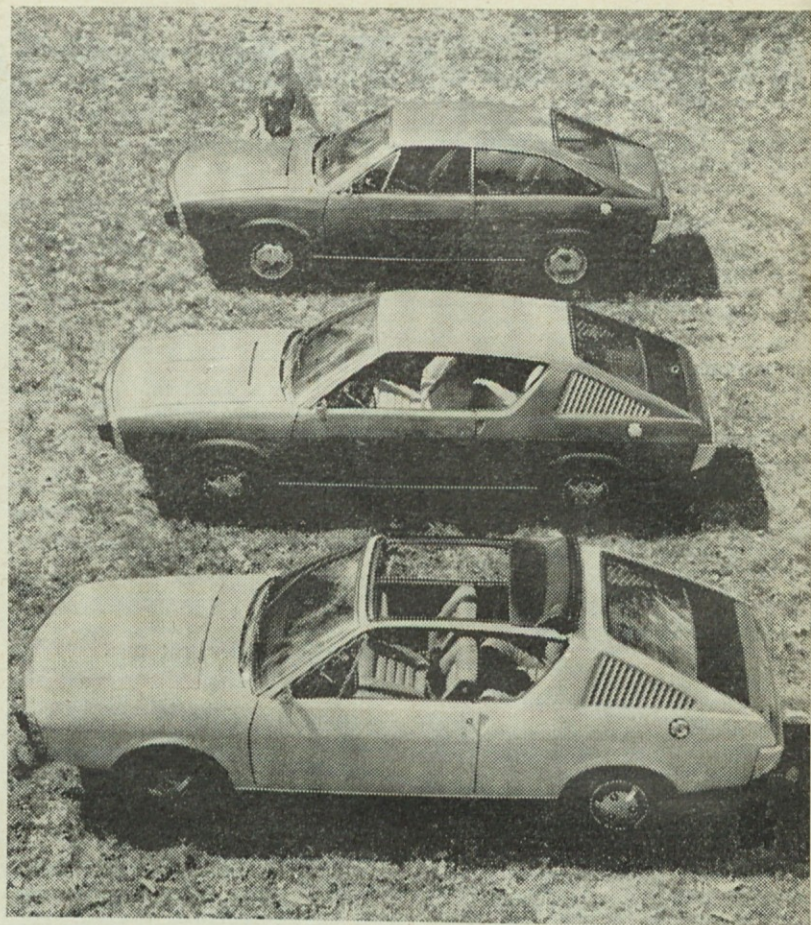
- našim upokojenim sodelavcem naj se omogoči vsaj enkrat v letu srečanje z ogledom tovarne, s seznanitvijo s proizvodnimi uspehi in programom in ob koncu srečanja družabni večer s programom;

- otrokom, katerih starši so se smrtno ponesrečili pri delu v podjetju, naj bi se priznavale mesečne denarne pomoči za čas obveznega osnovnega šolanja;

- ob dnevu borca naj se organizira srečanje borcev zaposlenih v našem podjetju.

Nekaj nakazanih problemov in danih predlogov priča o stanju in nakazuje vsaj delne možnosti za saniranje takega stanja. Vsi odgovorni činitelji v podjetju bi morali vedeti, da je delo socialne službe kakor tudi celotnega kadrovskega sektorja odvisno od povezanosti in medsebojnega sodelovanja in pomoči. Socialni delavec sam problemov ne more reševati, lahko pa jih odkrije in na njih opozori, lahko da predloge za njihovo reševanje, nudi strokovno pomoč in podobno, nikakor pa sam ne more delati. Vedeti moramo, da je socialni delavec pogosto most med delavcem in vodstvom, da mora usklajevati interese posameznikov z interesi družbe in da je to često težko, še posebej, če ni pravega posluha in razumevanja za tovrstno problematiko.

K. M.

Pred vami so trije dovršeni športni coupeji — Renault 15 TL, Renault 17 TL in Renault 17 TL s pomično streho. Dva od njih bosta krasila naš paviljon na letošnjem XI. mednarodnem salonu avtomobilov v Beogradu, ki bo od 15. do 23. aprila 1972.

Kaditi ali ne kaditi?

Strokovnjaki inštituta za raziskavo javnega mnenja v Zahodni Nemčiji trdijo, da je enainosemdeset odstotkov zahodnih Nemcev proti kajenju na delovnem mestu. V podobni anketi, ki jo je prav ta inštitut izpeljal pred letom dni, se je pokazalo, da je »samo« 76 % Nemcev proti ka-

jenju v delovnem času, in da je 24 % vprašanih kajenje zagovarjalo.

V zadnji anketi je 67 % anketiranih trdilo, da cigaretni dim škoduje tudi nekadilcem, medtem ko se 33 % vprašanih s tem ni strinjalo.

59 % kadilcev je izjavilo, da se želijo odpovedati cigareti, medtem ko jih je 41 % izjavilo, da bodo kadili še naprej.

V anketi pred letom dni se je želelo odpovedati kajenju 49 % kadilcev, medtem ko jih je 51 % izjavilo, da bodo tudi v prihodnje kadili.

KITAJSKA PREGOVORA

Kadar poliješ vodo, je ne moreš več zbrati.

Poln čajnik molči, na pol prazen pa ropota in šumi.

Spomini iz prakse

(Nadaljevanje)

II. PRVO (USODNO) SREČANJE S SESALNO CEVJO

Oblike betonskih sesalnih cevi smo tudi reševali, toda na zelo preprost način. Iz pločevine izrezane polovice posameznih značilnih prereзов (v manjšem merilu seveda) smo pritrjevali na desko z zarisanim profilom ter vmesne prostore zalili z mavcem. Tega smo od prereza do prereza strgali tako dolgo, da je bila s prehodi vred vsa oblika kar po občutku »hidravlično« pravilna. Drugačnja »kontrola« ni bila mogoča; nihče ni pomislil, da bi se moral preizkusiti »modelni« gonilnik s sesalno cevjo vred. Te možnosti pa sploh ni bilo nikjer.

Eno izmed Grimmovih sesalnih cevi sem — lepega dne — tako preveč ali premalo ostrgal, da sta se najina osebna občutka razšla. Nikdar sicer nisem zvedel, kdo je imel boljše; očitno pa sem opravil »turbinski zrelostni izpit«. Kmalu po tem sem se namreč znašel v konstrukcijskem oddelku tovarne. V Bianskem se je medtem nabralo precejšnje število »kopit« za jeklene lopatice — za »detajle« pa so bile potrebne še kopice risb. Spet se je bilo treba vključiti v pionirsko delo, k sreči v družbi že izkušenih in starejših konstrukterjev, ki so pozneje v ČSR (verjetno tudi v ČSSR, če niso med-

tem že pomrli) zasloveli kot vodilni možje velikih projektantskih organizacij. Samo enkrat sem jim zameril: prikrili so mi namreč — po skrivnih poteh pridobljeno — risbo segmentnega nosilnega ležaja...

III. PRVO SREČANJE Z »RAZISKOVALNIM« DELOM

Okoli leta 1923 je profesorju Grimmu uspelo, da so mu ob potoku v »žlebu« (v dolini proti Macochi) postavil kot čebelnjak veliko »preizkusno postajo«. Zaviralci smo (s Pronyjevo zavoro, ki jo je hladil kar dež iz lese-nega »preizkusnega« kanala) tip normalnega gonilnika (v naravni, ne modelni velikosti) in določili izkoristke. Dosegli smo dvoje zadoščenj: da je bila konstrukcija zadovoljivo pravilna (kar v ostalem pri normalnih n_s ni bila posebna »umetnost«) in da se je »raziskovalno« delo sploh začelo.

Iz te preproste in majhne, na vseh koncih netesne kolibe, se je razvil pravcati laboratorij, ki je v svetu znan in so nanj zdaj pri ČKD upravičeno ponosni.

Bolj za oči — smo kritično merili — kot zares je bil opravljen preizkus tesnil za prirobnice visokotlačnih cevovodov. Za okrogla gumijasta tesnila bi radi spoznali najprimernejšo obliko tesnilnih utorov. Pri preizkusnem tlaku so tesnila brezhibno držala, ker je hkrati vselej popustilo

tesnilno kovičenje samih cevi in ne brez krepkega »tuša«. Varjenje takrat za te namene ni bilo v rabi. Za zanesljivejši preizkus ni bilo treba posebnih navodil.

IV. DRUGE IZKUŠNJE

Slednjič je bilo treba na tehniko v Brnu opraviti tudi diplomsko. Tudi to je bilo drugače... Iz kupa zaprtih kuvert je bilo treba — na slepo — potegniti nalogo. Žal nisem potegnil turbine. Presenetil me je — menda Tischbeinov — kotel s pojasnilom komisije, da se mora strojni inženir najti pred vsakim vprašanjem, ki ga v praksi lahko doleti. Nalogo je bilo treba opraviti v 6 dneh v klavzuri, se pravi v prostoru določenem samo za diplomante in še to ob stalni prisotnosti učiteljev, ki so se menjavali. Splošni priročniki so bili sicer dovoljeni; vsako posvetovanje z »zavezniki« ali »pomočniki« je bilo mogoče samo ponoči...

Tudi to je minilo. Po diplomi sem zapustil »Breitfelda« in doma takoj vstopil v turbinski oddelk pri Strojnih tovarnah in livarnah d. d. v Ljubljani. Naletel sem na zelo pisano — skoraj mednarodno »družbo«: šefa inženirja Grūna, Dunajčana in »konstrukterje« Doboviška, Takacza in Pichlerja.

V. PRI »STROJNIH«

»Strojne tovarne in livarne d. d.« so nastale leta 1919 z zdru-

žitvijo (zdaj bi bolj pametno rekli — z integracijo) Tönniesove, Samassove in Žabkarjeve tovarne s sedežem na takratni »Dunajski cesti št. 35«. O tem je bilo že nekaj objavljenega; ponoviti pa je treba, da se je Tönniesova tovarna sploh lahko sklicevala na pomembno tradicijo v gradnji vodnih turbin, ker glede dosežkov ni zaostajala za drugimi tovarnami približno tolikšne velikosti (v nekdanji Avstriji in drugod).

Žal so Tönniesovi referenčni sezname izgubljeni; dosegljivi so samo podatki, da so šle stokonske turbine na Koroško in Štajersko. Tudi reference »Strojnih« so šle v odpad; med pomembnejše izvedbe pa vsekakor sodita Francisovalna turbina za električno v Škofji Loki (Schneiderjevo poročilo o zavorni preizkušnji leta 1921 je izkazalo da je garantirana moč 250 konj presežena) in dve Peltonki za Završnico (2×1600 KM iz leta 1914). Pri tej pripada velik delež tudi inženirju Antonu Schönbachu, tako da je z inženirjem F. Schneiderjem najbolj izdatno potrdil sloves »Strojnih« na tem področju.

Ob tem je bil mogoč zaključek, da se že stari Jugoslaviji obeta lepa turbinska bodočnost. Pričakovanja pa se niso zadovoljivo izpolnila, ker je leta 1922 izstopil Schneider ter ustanovil v Škofji Loki majhno — toda močno konkurenčno — tovarnico.

K »Strojnim« me je leta 1923 sprejel inženir Josip Boncelj, ki je takrat ravnateljaval in uspešno ter — hkrati zelo — oprežno krmaril med kadrovskimi ostanki iz prve svetovne vojne ter novimi pridobitvami iz vseh vetrov.

Ravnatelj mi je za nekaj mesecev namenil vse prej kot mono-

litni »turbinski« oddelk in še to ne »brez sprejemnega izpita o regulaciji«. Najdlje sva se ustavila pri GD — kvadratu, ki prenesen kot »osebna« lastnost premnogokrat povzroča zadržke pri steku in poteku dela ali delovanja, če je prevelik. Takih pojavov je še dandanes na pretek.

Ker pa so »Strojne« spričo drugih nalog različnih zvrsti potrebne »šefa« splošnega konstrukcijskega oddelka, sem turbine zapustil ter (mimogrede povedano — po vojaščini) po nasvetu ravnatelja ostal v »ilegalni« praksi. Ta seveda ni segala čez mejo (dandanes je praksa v Nemčiji pogoj za začetnike?), temveč v industrijo (predvsem lesno) na Hrvaškem in v Bosni.

V konstrukcijskem oddelku sem nato spoznal vso splošnost in širino nalog: od lesno-obdelovalnih strojev (ta panoga je namreč obetala mnogo več kot turbine) do železnih (zdaj jeklenih) konstrukcij, transmisij, do cistern za brizganje cest in črpanje fekalij (na konjsko vprego) in še več najraznovrstnejšega. Ta ne do konca našeta »univerzalnost« seveda ni vselej ostaba brez reklamacij. Teh je dandanes tudi še povsod na pretek. Takrat smo jih reševali zelo prijazno in takoj ali pa smo se jim izognili vnaprej, posebno pri »večjih« montažah.

Taka je bila med drugimi časovno in »funkcijsko« zelo zahtevna montaža polnojarmenika novega tipa v dolini Bistrice pod Čakorjem. Zato sva se tja napotila kar dva — nosilec nalog je bil specialist za »gatre«, monter Hrovat.

Na poti sva se morala ustaviti v Kosovski Mitrovici (ker do Peči še ni bilo železnice) in v zelo sumljivi »Kafani« (nesumljivih

Avtomobilski salon ali muzej?

Začela se je evropska avtomobilska pomlad. Oznanila jo je prva lastovka — Avtomobilski salon v Ženevi. In ker pregovori ponavadi drže, to pomeni, da prva še ne prinese pomladi; pri nas, ki smo drugi na vrsti, še spimo. (Spe tisti, ki odločajo o cenah domačih vozil.) Gradili in podpirali smo domačo avtomobilsko industrijo, ki trenutno ne more prodajati na svojem tržišču, kar spretno izrabljajo tuji konsignatorji in z lahkoto pobirajo hudo prislužene devize, ki tako zopet odteka, vtem ko ima država izkupček samo od visokih carin.

Navadili smo se že, da je avtomobil postal — poleg nesprenjih voznikov — tarča še za vedno bolj zanesljive strele trgovine z naftnimi derivati in rezervnimi deli: nanj streljajo zavarovalnice, cestni skladi in navsezadnje tudi vlada. To je vzdušje, v katerem se naši proizvajalci in monterji pripravljajo na našo največjo avtomobilsko prireditev, ki je obenem edina v vsej južnovzhodni Evropi, na XI. mednarodni salon avtomobilov, ki bo v Beogradu od 15. do 23. aprila letos. Brez dvoma je vprašaj v naslovu popolnoma umesten. Na drugih evropskih salonih si obiskovalci lahko ogledajo vozila, ki jih bodo v tej ali prihodnji sezoni lahko kupovali, če bodo le hoteli ali imeli dovolj denarja za določen tip.

Kakor se zdi, bo na letošnjem salonu popolnoma drugače. Ekspozicije ne bo primanjkovalo, obveznih opisov tudi ne; naznačena bodo tudi nahajališča, le kupiti jih ne bo mogoče, kot je to navada v muzejih, vendar s to razliko, da bo tu nekaj vozil, ki se bodo šele pojavila na evropskih cestah, ne pa samo stari znanci.

LITOSTROJ — RENAULT bo na svojem že tradicionalnem, vendar popolnoma na novo oblikovanem prostoru v parterju Hale I na površini 430 m² prikazal kar 8 vozil. Prvih šest pred-

stavlja naš proizvodni program montažnih vozil. To so R-4 Export, R-6 TL, R-12 TL, R-12 BREAK, R-16 TL in R-16 TS. Ostala dva sta Renaultova športna novinka R-15 TL in 17 TL, ki si bosta šele sedaj začela utirati pot na ostala evropska tržišča. To jima zaradi prijetne zunanosti, udobja, hitrosti in ne previsokih cen tudi ne bo težavno.

Ob koncu je upati, da bo zmaga zdrava razsodnost in da bo vlada vprašanje naše avtomobilske industrije smotno rešila, še preden bo ta članek natiskan.

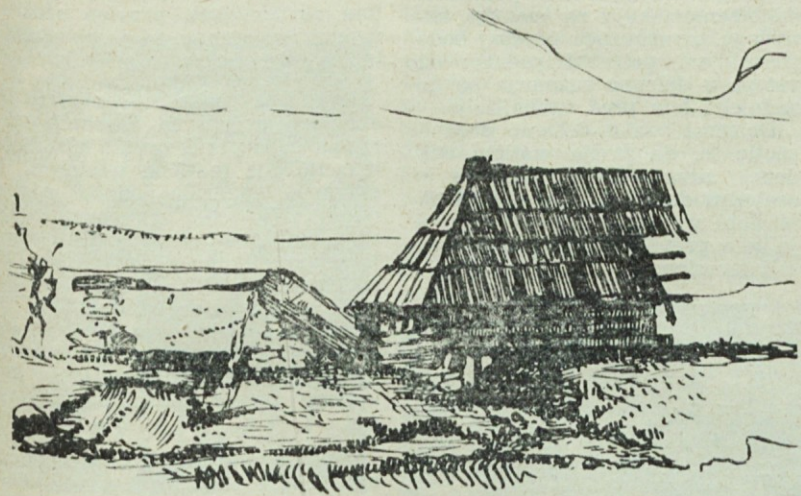
Našemu kupcu želimo, da carine in davki ne bi preveč vplivali na višino cene našega avtomobila. Sicer bi to utegnil biti bumerang, ki nam bi ga evropski trg vrnil (delno je to že naredil iz izredno visokimi carinami na izvoz naše obutve v te dežele). Zavedati se moramo, da je večina naše avtomobilske industrije licenčna, in to prav iz držav te skupnosti.

Iztok Vrčun

takrat sploh ni bilo) čakala na nič manj sumljivo štirisedežno vozilo — predpotopni taksi — s kakimi desetimi kandidati za še nič kako obetajočo pot do Peči. Naenkrat je v »Kafani«, nasičeni s parami »mekane« in »ljute«, močno zašumelo. Nastal je spor in zelo hitro tudi pretep. Kot naravno so se pojavili žandarji in začeli z evakuacijo. Mene »s kravat« so sicer preskočili, bil sem

toku, ki je tekkel po dvorišču. »C« si je na deski čez jarek izbral vsak sam... Za mojo varnost v spalnici je Hrovat poskrbel s tem, da mi je pod zglatje položil petcolske ključke; za vsak primer, je mislil. Verjetno pa mu je bil pretežak, ker je imel pred seboj še kakih 20 km poti v Rugovsko klisuro. Kaj je še doživel, je pripovedoval, ko sem prišel na žago; verjel pa mu nisem vse-

Bosanska »vodenica« ob Vrbanji (Struna, 1927)

pa v očitno »slabi« družbi. Ko so Hrovata vprašali, »šta ti ovdje«, jim je kar po nemškem odgovoril »wir sind nicht von hier, wir fahren nur durch«. Tako sva bila rešena oba, hkrati tudi prevoz in povrhu še montaža polnojar-menika.

V Peči sva zvedela, da je mesto od mraka do zore zaradi »Kačakov«, ki so ga napadali, zastraženo, tako da ni mogoče vanj niti ven. V edinem »hanu« je bila skupna spalnica z dvanajstim posteljami; »W« je bila v po-

ga, ker je imel vselej na zalogi zbirko izvirnih dolenskih — to-krat na albansko mejo prirojeneh — domislekov. Montaža je seveda uspela.

Leta 1927 smo pri »Strojnih« izdelali samotežno (zaviralno) spuščalnico, ki je iz gozdov na planini (menda Čemernici) pripravljene cepanice spuščala v dolino na polnih vozičkih ter pri tem prazne vlekle navzgor. Kakor večkrat sem spet moral na »lice mesta«, ker to povsem preprosto prevažanje ni uspevalo. Pri zavo-

VARNOST

Nezgode pri delu v letu 1971

Zopet je minilo leto, zato daje služba varstva pri delu članom kolektiva poročilo o nezgodah pri delu za leto 1971. Poročilo ni prikazano v celoti, ampak le posamezna poglavja, katerih vsebina naj bi bila dostopna vsakemu zaposlenemu. V celoti pa naj bi to poročilo obravnavalo posamezne proizvodne enote oziroma DSP.

V članku navajamo pregled nezgod za dve leti nazaj.

Analiza nezgod zajema vse nezgode, ki so se pripetile na delovnem mestu in v zvezi z delom, na službeni poti in na poti v službo in iz službe domov, pri tem pa so zahtevale najmanj en (1) delovni dan bolniškega staleža oziroma odsotnost z dela.

V tem prečilu niso zajete vse tiste številne nezgode, ki so se sicer pripetile in pri katerih so naši zaposleni delavci iskali zdravniško (prvo) pomoč, niso pa terjale bolniškega staleža.

Poškodbe
Število vseh poškodb pri delu
Število poškodb na poti
Število poškodb pri delu
Število smrtnih poškodb
Povprečno število zaposlenih

L e t o		
1969	1970	1971
594	546	509
96	61	58
498	484	451
—	1	—
3080	3371	3368

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je število poškodb glede na število zaposlenih v upadanju in lahko rečemo, da je bilo leto dokaj uspešno.

Novi ukrepi, ki so bili vpeljani pred tremi leti, so pokazali tudi določene pozitivne rezultate pri

poškodbah na poti, čeprav vemo, da je teh poškodb vsaj za 50 % preveč na račun podjetja.

Čeprav je za povprečnega bralca pokazatelj število poškodb, pa je vendar mnogo stvarnejši podatek o številu izgubljenih delovnih dni.

Izgubljeni dnevi
Izgubljeni delovni dnevi zaradi poškodb pri delu in na poti
Povprečno število bolniških dni na eno nezgodo
Število poškodb na 100 zaposlenih v odstotkih

L e t o		
1969	1970	1971
8376	8305	7935
14,1	15,2	15,6
19,2	16,2	15,1

Ti podatki nam povedo, da nam teža nezgod iz leta v leto raste, kar pomeni, da so naši delavci sicer prešli prvo oviro pri osvajanju sodobnih tehnoloških zahtev in so se številne manjše nezgode v celoti anulirale. Ostale nezgode, ki so

težjega značaja, pa nam nenehno naraščajo, to pa je zaskrbljujoče, saj imajo pogosto te nezgode za posledico invalidnost.

Uspelo nam je sicer zmanjšati tako število nezgod kakor tudi število bolniških dni, vendar pa je zaskrbljujoč podatek resnosti poškodb (15,6 dneva na eno poškodbo), ki je do sedaj najvišji. Toda končna finančna izguba za naše podjetje je znatno manjša, kot je bila v preteklih letih, to pa je vsekakor viden uspeh.

Starostni sestav poškodovanih delavcev je razmeroma pester. Po številu poškodb prednjačijo mladi delavci, saj več kot polovica poškodb odpade na delavce do tridesetega leta starosti. To lahko pripišemo neizkušenosti in mladostni zaletavosti, obenem pa moro pripomniti, da smo kolektiv, ki ima kar mlad sestav zaposlenih. Skoraj polovica poškodb pa odpade na delavce, starejše od trideset let, ki često opravljajo svoje delo preveč rutinsko in pri tem pozabljajo, da se nezgoda lahko pripeti tudi njim. Pri tem bi bilo vredno opozoriti na večjo pazljivost, predvsem pa na odgovornost pri delu.

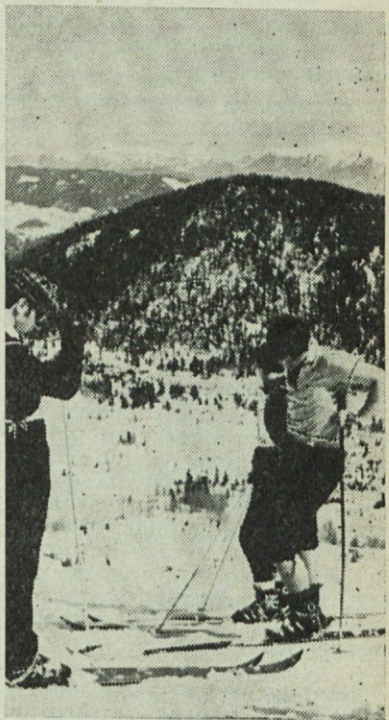
Pregled po dnevih kaže, da v preteklem letu ponedeljek (91) ni bil najbolj nevaren dan, prekosila sta ga torek (112) in sredo (100). Sledita četrtek (87) in petek (80), sobota (38) in nedelja (1) pa imata razumljivo manj nezgod.

Poškodbe, razdeljene po urah, nam dajejo veliko zanimivejšo sliko. Prednjačijo tretja (74), šesta (72), peta (71) in sedma (65) ura. Prva (62) in druga (56) ura ne zastajata veliko za ostalimi, pač pa opazimo velik padec števila poškodb v zadnji uri dela, saj se je takrat poškodovalo samo 10 delavcev. Iz gornjih rezultatov lahko vidimo, da je delo razporejeno na prvih sedem ur in da je osma ura dela namenjena za razna neproizvodna dela. Preseneča veliko število poškodb v peti uri, saj zajema tudi čas odmora oziroma malice. Takšno veliko število poškodb v tej uri lahko pripišemo izgubi delovnega ritma in lagodnemu počutju po zaužitem obroku, tako da korist odmora vidimo šele v šesti in sedmi uri dela.

Najbolj so pogoste poškodbe na rokah (208), sledijo jim poškodbe na nogah (122) in očeh (121), manj pa je poškodb na glavi (27) in ostalih delih telesa (31). Če vzamemo, da je število poškodb na rokah še razumljivo, kajti pri večini opravil rabimo roke, je bolj zaskrbljujoče veliko število poškodb na očeh in nogah. Vse te poškodbe opozarjajo na neupoštevanje tehničnih in osebno-varnostnih ukrepov, obenem pa zahtevajo večje spoštovanje varnostnih predpisov in navodil.

Iz teh nekaj podatkov vidimo, da smo v primerjavi s prejšnjimi leti le napravili določen premik naprej glede števila poškodb. Toda ti rezultati so še daleč od tistih, ki si jih vsi skupaj želimo — zmanjšati celoten bolniški stalež.

Ivan Šavor

Oddahnimo si — potem pa smuk navzdol!

Poškodbe v februarju

V mesecu februarju smo imeli 61 poškodb, od tega 6 na poti v službo in iz službe. V MO je bilo 16 poškodb, v PK 6, v FI 29, v VET 5 in v sektorjih 5 poškodb.

Zaradi poškodb smo izgubili 725 delovnih dni; 171 v MO, 51 v PK, 281 v FI, 57 v VET in 165 delovnih dni v sektorjih.

Oči si je poškodovalo 14 delavcev, glavo 6, prste rok 15, ostali del roke 10, noge pa si je poškodovalo 16 delavcev.

Največ poškodb je bilo v torek 18, sledijo petek 15, ponedeljek 10, sredo, 9, četrtek 5 in sobota s 4 poškodbami.

V mesecu februarju smo imeli 17 poškodb več kakor v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

Prof. Albert Struna, dipl. ing.

Zanima vas...

RAZPIS

Komisija za rekreacijo pri sindikatu LITOSTROJ razpisuje
X. MEDOBRATNO TEKMOVANJE V REKREACIJSKEM
SMUČANJU

Tekmovanje bo 22. in 23. aprila 1972 na Soriški planini, in sicer v naslednjih panogah:

- tek — 2 km
- veleslalom
- skoki na 15-metrski skakalnici (za rezultat tekmovalca šteje seštevek dveh najdaljših stoječih skokov od skupno treh izvedenih)
- jubilejna spominska dirka — kombinirano.

V disciplinah pod a), b) in c) je tekmovalstvo za prvenstvo posameznikov in ekip. Pravico nastopa imajo vsi člani delovnega kolektiva Litostroj. Tekmovanje v vseh treh disciplinah bo izvedeno v eni sami jakostni skupini, v skupini d) pa imajo pravico nastopa vsi, ki so tekmovali najmanj na 5 dosedanjih soriških srečanjih.

Ženske tekmujejo na istih progah in v enakih pogojih kot moški.

Za ekipni rezultat šteje pet najboljših rezultatov prvih treh disciplin tekmovalcev ene sindikalne podružnice ne glede na to, v kateri disciplini so bili doseženi, po pravilu:

- prvo mesto v vsaki disciplini je 1 točka, drugo mesto 2 točki itd.
- v primeru enakega števila točk velja za zmagovalca tista ekipa, ki:
 - je z več tekmovalci dosegla isti rezultat,
 - je dosegla večje število boljših mest.

Tekmovanje pod d) je zabavnega značaja in bo z ustreznim načinom ocenjevanja prilagojeno tudi za starejše tekmovalce.

Prijava

Pismene prijave tekmovalcev za posamezne panoge naj sindikalne podružnice pošljejo na tajništvo sindikata tov. Malči Brazovi najkasneje do srede, 19. aprila 1972, do 12. ure.

Nagrade

- Zmagovalna ekipa prejme prehodni pokal.
- Najboljši posamezniki in posameznice v vsaki disciplini prejmejo praktična darila.
- Zmagovalcev v kombinaciji vseh treh disciplin prejme prehodni pokal.

Program tekmovanja

Sobota,	22. aprila,	ob 16. uri — skoki
Sobota,	22. aprila,	ob 18. uri — tek
Nedelja,	23. aprila,	ob 9. uri — veleslalom
Nedelja,	23. aprila,	ob 11. uri — jubilejna dirka
Nedelja,	23. aprila,	ob 14. uri — razglasitev rezultatov

Točen program tekmovanja bo določen glede na vremenske razmere. Vsi nastopajoči imajo brezplačno prenočišče in zaključni prigrizek, medtem ko stroške ostale prehrane nosi vsak sam oziroma njegova sindikalna podružnica. Za stroške prevoza prejme vsak tekmovalcev 20 din.

V primeru slabih snežnih razmer bo tekmovalstvo premaknjeno na bližnji datum.

KOMISIJA ZA REKREACIJO

Litostroju pokal

V okviru akcije TRIM — rekreacija za vsakogar — je zveza za telesno kulturo občine Šiška 19. februarja organizirala v Kranjski gori sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Kljub deževnemu vremenu se je na startu zbralo okrog 150 tekmovalcev, med njimi tudi 18 Litostrojčanov, ki so v ekipni konkurenci osvojili prvo mesto in z njim lep pokal. V posameznih starostnih skupinah so se naši najboljši uvrstili takole:

Moški do 30 let: Janez Kalan drugo mesto, Mirko Terškan je bil deveti, Nace Giacomelli pa deseti.

Moški do 40 let: Marijan Klemen osmi, Branko Sršen deveti.

Moški nad 40 let: ing. Janez Zupančič četrti, Ludvik Šarf pa sedmi.

Naša edina ženska predstavnikinja Marija Oberstar je dosegla odlično tretje mesto.

Na prvenstvu Ljubljane — slabši rezultati:

V začetku marca je bilo prav tako v Kranjski gori tekmovalstvo v veleslalomu za sindikalno prvenstvo mesta Ljubljane. Udeležba je bila rekordna, saj je od prijavljenih 700 tekmovalcev nastopilo skupaj 506 sindikalistov iz 90 podružnic.

Tokrat se Litostrojčani razen nekaj izjem niso posebno uvelja-

vili, kajti konkurenca je bila res močna. Zaradi pomanjkanja ženskih predstavnic v srednji kategoriji (ali jih res ne premoremo med toliko zaposlenimi?) tudi z ekipno uvrstitvijo ni bilo nič. V moški konkurenci smo dosegli med 21 podružnicami deveto mesto. Najboljše uvrstitve posameznikov:

Moški do 30 let (171 tekmovalcev): Janez Kalan trideseti, Nace Giacomelli pa dvaintrideseti.

Moški do 40 let (135 tekmovalcev): Branko Sršen osemindvajseti.

Moški do 50 let (64 tekmovalcev): ing. Janez Zupančič osmi, Vili Delač petindvajseti.

Moški nad 50 let (23 tekmovalcev): Tone Erman sedmi.

Ženske do 25 let (43 tekmovalcev): Silva Jarc šestnajsta.

Ženske nad 35 let (24 tekmovalcev): Marija Oberstar tretja, kar je obenem tudi najboljša uvrstitev Litostrojčana na tem tekmovanju. Čestitamo!

Povedati je še treba, da sta bili tekmovalci res dobro organizirani in mladi organizatorji Komisije za šport in rekreacijo med delovnimi kolektivi pri mestnem sindikalnem svetu zaslužijo vso pohvalo. Brez dvoma bo taka prireditev, ki obeta postati tradicionalna, prihodnje leto privabila še več udeležencev. Upamo, da bo med njimi več sreče tudi za Litostrojčane.

ETO

ZAHVALA

V uredništvu smo prejeli pismo z naslednjo vsebino:

Prosim, da objavite mojo zahvalo, ki je namenjena podružnici telesnih invalidov Šiška, katere član sem od leta 1969. Organizacija skrbi za vse telesne invalide — predvsem pa za najtežje, ki so vezani na invalidski voziček ali pa kako drugače odtegnjeni od vsakdanjega življenja. Kakšnih materialnih koristi sploh nisem pričakoval, zato sem bil toliko bolj presečen, ko mi je organizacija nakazala denarno pomoč. Predvsem sem bil vesel, ko so se v organizaciji pozanimali, kako s svojo družino živim. Nedvomno gre zahvala za tako skrb tudi naši socialni delavki, ki s to organizacijo tesno sodeluje.

Še enkrat iskrena hvala podružnici telesnih invalidov Šiška, ki je s tem in podobnimi dejanji pokazala, da se resnično zanima za svoje člane in jim pomaga, če le more.

Vinko Marič iz VET

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem podjetju, sindikalni podružnici in sodelavcem za darila. Posebna zahvala dipl. inž. Zvonetu Gorjupu za poslovljni govor. Podjetju želim še mnogo uspehov!

Edvard Ostanek

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem kolektivu Izobraževalnega centra za darilo, direktorju IC tov. Hrabroslavu Premelču pa za lepe besede. Obenem želim vsem Litostrojčanom obilo uspeha tudi v bodoče!

Anton Peček

SORIŠKA PLANINA V SONCU

Odveč je posebna propaganda za srečanje smučarjev na Soriški planini. Kdor se ga je vsaj enkrat udeležil, nanj ne bo pozabil, pa naj bo to zaradi učinkovitih smučarskih terenov, trdovratnosti organizatorjev, ki nikoli niso odpovedali, tovariškega merjenja sil, smeha in pesmi, zdrave sproščenosti in odnosov, kot si jih samo še želimo.

Letos je pred nami že deseto — jubilejno srečanje! Kaj nam bo prineslo? Ugibamo o tekmovalnih uspehih, toda bolj se veselimo tistega, za kar nas Sorica ni nikdar opeharila: prijateljskega, tovariškega razpoloženja, ki je pogoj za dobre odnose tudi na delovnem mestu.

ETO

Matična evidenca zavarovancev in upokoјencev

Dne 2. marca 1972 je bilo v Ljubljani posvetovanje, ki ga je pripravilo Združenje knjigovodij SR Slovenije. Namen tega posvetovanja je bil seznaniti delovne in druge organizacije z novostjo: z uvedbo matične evidencе o zavarovancih in upokoјencih pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje.

Kaj je matična evidenca? Le-ta vsebuje vrsto osnovnih podatkov vsakega zavarovanca posebej, nato pa še njegove podatke o zavarovalni dobi, ki se šteje v pokojninsko dobo, o doseženih osebnih dohodkih itd. Prav tako se registrirajo delovna mesta, kjer se delovna doba šteje s povečanjem. Skratka, potrebno je veliko število podatkov, ki morajo biti skrbno zbrani in zanesljivi. Sicer je bila matična evidenca uvedena že leta 1965, vendar takrat ni zaživel, ker je bilo zbiranje vseh številnih podatkov vedno ročno, kar pa je nemogoče pri tako velikem številu zavarovancev in drugih registriranih oseb.

Prav iz tega spoznanja je sedaj izšla vrsta predpisov o uvedbi nove matične evidencе, ki naj bi se postavila na sodobne temelje in

bi bila omogočena avtomatska obdelava podatkov.

Ta novost daje vrsto pravic zavarovancem, seveda pa nalaga tudi dolžnosti delovnim in drugim organizacijam. Je velika naloga, posebno v fazi uvajanja in ko bo matična evidenca »stekla«, bodo lahko zavarovanci uveljavljali svoje pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja brez zamudnega zbiranja vseh potrebnih dokumentov, kajti za vsakega aktivnega zavarovanca posebej bodo zbrani vsi potrebni podatki od vstopa v delovno razmerje pa do zadnjega leta pred upokoјitvijo.

Dolžnost vsake delovne organizacije je, da javlja matični evidenci zavarovancev podatke o osebnem dohodku in o zavarovalni dobi vsakega zavarovanca, ki je bil v preteklem letu v organizaciji zaposlen.

Dne 31. 12. 1971 je odšel v pokoj naš sodelavec STANE NOVAK. V Litostroju se je Stane zaposlil 3. 12. 1962 kot pomožni kurjač v VET. Leta 1966 se je priučil za rezkalca in so ga zato premestili v SK. Sedaj pa je — šele 39 let star — upokoјen kot invalid I. stopnje. Želimo mu zdravja in zadovoljstva!

Nadaljnja dolžnost organizacije je po ugotovitvi osebnega dohodka in zavarovalne dobe za prejšnje leto o tem obvestiti tudi svojega zavarovanca. To bvestilo mora biti pismeno in mora obsegati vse podatke, ki so javljeni matični evidenci. Zavarovane, ki se ne strinja s podatki, lahko v roku 15 dni zahteva od delovne organizacije odločbo o ugotovljenem osebnem dohodku in zavarovalni dobi. Delavčev ugovor mora z odločbo rešiti bodisi kadrovsko-socialna služba (kadar gre za zavarovalno dobo), bodisi finančna služba (kadar gre za ugotovljeni osebnem dohodek). V roku 15 dni ima zavarovane pravico vložiti ugovor pri organu, ki je po statutu organizacije za to pristojen.

Omenjene podatke bodo matični evidenci javljali na posebnih obrazcih in to prvič za leto 1971. Za leto 1970 je matična evidenca v glavnem že zbrala podatke z obrazci PS/1. Vsak zavarovane je na podlagi tega obrazca dobil svojo sebnno številko v obliki nalepke v delovni knjižici. Pod to številko bo zavarovane registriran pri Zavodu za socialno zavarovanje in pod njo se bodo na magnetnih trakovih zbirali vsi podatki za izvajanje pokojninskega zavarovanja.

Tudi v našem podjetju je ta prva naloga že v večji meri opravljena, vendar še ne povsem, ker imamo težave z manjkajočimi delovnimi knjižicami. Precejšnje število zavarovancev je delovne knjižice dvignilo, bodisi zaradi vpisovanja šolske izobrazbe, naknadnega uveljavljanja zavarovalne dobe in podobno ter tako ne morejo dobiti osebne številke oz. nalepke, ki pa je nujno potrebna za nadaljnje delo.

Ne glede na to, da bomo vse delavce, ki nimajo delovne knjižice shranjene v oddelku evidencе, posebej obvestili o tem, ob tej priliki opozarjamo, naj knjižice čimprej vrnejo.

Š. D.

Vaše srce - vaše zdravje

(Ob svetovnem dnevu zdravja — 7. aprilu 1972)

Letošnji dan zdravja nosi geslo »Vaše srce — vaše zdravje«. Čas je že, da z vso resnostjo opozorimo vse in vsakogar na bolezen, ki je danes najpogostejši vzrok smrti in to v letih največje moči in storilnosti človeka.

Bolezni srca in ožilja so postale strah in trepet moderne dobe — Atila 20. stoletja. Včeraj zdrav, vesel — danes mrtev, vel; včeraj mlad, cvetoč — danes pa razpadajoč. Kdo je kriv, da upa in moči poln mladenič ali zrel mož pade sredi poleta s strtimi krili? Kdo je kriv, da se konec poti pojavi tako iznenada in preseneti ter prepreže vse svoje?

V začetku tega stoletja je bila na prvem mestu smrtnost jetika, medtem ko so bila obolenja srca in ožilja na četrtem in kasneje na tretjem mestu. Po drugi svetovni vojni so se ta obolenja povzpela na prvo mesto in sčasoma bodo z rakastimi obolenji verjetno postala edini vzrok smrti.

Oglejmo si, katere so te bolezni srca in ožilja, ki nam groze s prezgodnjo smrtjo. Najprej naštejemo tako imenovana revmatična obolenja srca, ki se prično z morda nezdravljeno angino. Pri takem bolniku pride ali do zoženja prehoda med predvdvorom in prekatom (stenoza zaklopk) ali pa se kitna vlakna med steno srca in zaklopkami skrajšajo, tako da zaklopke ne morejo zapreti prehoda med predvdvorom in prekatom (insuficienca zaklopk). Zaradi tega srce opravlja mnogo nekoristnega dela; kajti del krvi se pri skrčenju srčne mišice vrača iz prekata v predvdvor. Ščasoma tako srce obnemore, posebno še v letih razvoja in pubertete. Naj pomnimmo, da dandanašnji bolj ali manj uspešno rešimo smrti mnogo takih bolnikov, žal pa mora še marsikateri mlad bolnik umreti.

Bolj nevarna je druga skupina obolenj, ki pripeljejo do sprememb v stenah ožilja. Včasih so govorili samo o arteriosklerozi ali po domače poapnenju žil, ki je bolj ali manj normalna v poznih letih. Do tega pride, ko srednje plasti stene žile otrde. Hujše in nevarnejše spremembe pa povzroča odlaganje maščobnih snovi v notranje plasti žile – ateroskleroza. Ta povzroča zoženje svetline žile, zaradi tega pa priteče skozi tako zoženo žilo manj krvi. Srčna mišica dobi manj krvi in zato pride do srčnega krča. Notranje plasti stene so zgubane, tvorijo se krvni strdki, ki v ožilju srčne mišice povzročajo

prekinitve krvnega obtoka in pretrgajo človeško življenje, marsikdaj celo v najlepših letih — med 30. in 50. letom. Vsak dan beremo več osmrtnic z besedami »znenada« ali »nepričakovano nas je zapustil«. Vzroki takih osmrtnic so: angina pectoris (izgovori angina pektoris) ali srčni krč ali stenokardija. Tudi srčni krč v nekaterih primerih povzroči smrt.

Oglejmo si nekaj števil. Žal ni bilo mogoče zbrati podatkov za ves čas po vojni pa tudi za druge države ne, vendar nas bodo tudi te številke, ki jih poznamo, prav gotovo resno opozorile na stanje, v katerem smo.

Na področju bivšega ljubljanskega okraja oziroma v občinah mesta Ljubljane in občinah Domžale, Litija, Ribnica, Vrhnika, Cerknica, Idrija, Logatec, Trbovlje, Hrastnik in Zagorje je živel leta 1970 478.805 prebivalcev. V istem času je na tem področju umrlo 4408 ljudi ali 926 na 100.000 prebivalcev. Od teh 4408 je umrlo 2002 ljudi zaradi obolenj srca in ožilja, to pomeni 418 mrtvih na 100.000 prebivalcev. Če primerjamo teh 418 s številom umrlih na 100.000 prebivalcev, ugotovimo, da je vsak drugi umrl zaradi obolenja srca in ožilja. Vzemimo npr. Ljubljano, ki ima 180.000 prebivalcev. V mestu Ljubljani je leta 1970 umrlo 1667 ljudi. Od teh jih je zaradi bolezni srca in ožilja umrlo 753, kar je več kot dva na dan.

Če si ogledamo še druge vzroke smrti, vidimo, da je v istem času umrlo v Ljubljani zaradi raka 778 ljudi, zaradi poškodb izven dela 482 ljudi, zaradi bolezni dihal 317 ljudi ter zaradi bolezni prebavil 126 ljudi. Te številke nam kažejo, da zaradi obolenj srca in ožilja umre izredno mnogo ljudi. Oglejmo si še vzroke smrti bolj na široko, npr. v republiškem merilu.

Leta 1958 je imela naša republika 1.566.979 prebivalcev, od teh je umrlo 14082 ljudi ali 899 ljudi na 100.000 prebivalcev. Od 14082 umrlih jih je umrlo zaradi obolenja srca in ožilja 3720 ali 239 na 100.000 prebivalcev. Leta 1969 je imela naša republika 1.690.939 prebivalcev, od katerih je v istem času umrlo 16.342 prebivalcev ali 966 na 100.000 prebivalcev. Zaradi obolenja srca in ožilja je umrlo kar 4433 ali 262 ljudi na 100.000 prebivalcev. Ti podatki nam kažejo, da vedno več ljudi umira zaradi bolezni srca in ožilja. Če primerjamo podatke za bivši ljubljanski okraj s podatki za republiko, bomo ugotovili, da je smrtnost v mestih večja kot na deželi. Do enake ugotovitve bomo prišli pri preučevanju vzrokov za obolenja srca in ožilja.

Kako živi kmet? Kljub vsem pritiskom, ki jim je izpostavljen – davki, visoke nabavne cene, nizke odkupne cene – se pri svojem delu razbremenijo, raztrese. Napetost v njem bolj ali manj popusti, poleg tega je njegova hrana primerna potrebam njegovega organizma. Vse drugačno je življenje meščana, ne glede na to, ali je fizični ali umski delavec. Vsi stremijo za čim višjim standardom, kar pa zahteva dodatne napore. Danes skoro ni človeka, ki ne bi imel vsaj ene funkcije: od samoupravnih organov do političnih organizacij, od hišnih svetov do raznih društvenih odborov. In če k temu prištejemo še delo za dodatni zaslužek, potem si lahko mislimo, kako močan bič biča srca. V nedeljo mora namesto počitka obračati volan in paziti na promet. Večina tistih, ki nimajo avtomobila, pa čepijo med zakajenimi in zasmrajenimi prostori raznih vinotočev in gostiln. Zdravju škodi tudi razvoj moderne industrije, ki je onesnažil naše življenjsko

okolje. Televizijski program in kulturne prireditve v poznih večernih urah krajšajo počitek delovnemu človeku, izpušni plini avtomobilov zastrupljajo človeški organizem in jemljejo pljučam potreben kisik itd.

Hiter tempo modernega življenja uničuje meščanom živce, ne glede na to, s kakšnim delom se ukvarjajo, posebno še, če se ne znajo sprostiti. Poudarimo naj, da so intelektualci ali duševni delavci pri tem huje prizadeti kot ročni delavci. To dokazuje tudi smrtnost, čeprav marsikdo misli, da razrvani živci nimajo z obolenjem srca ničesar skupnega.

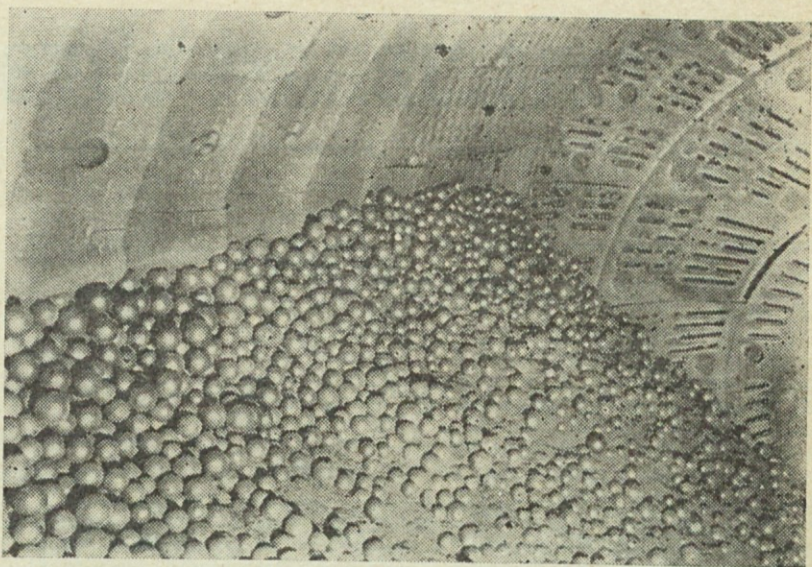
Menim, da lahko trdimo, da je sodobna naglica življenja tisti nož, ki prereže nit življenja. Kako bi preprečili ta grozeča obolenja? Prva zapoved se glasi: urejeno življenje s pravilno obremenitvijo organizma in zadostnim počitkom. Zavedajmo se, da ne smemo spanja skrajševati na račun televizije, kina, gledališča, gostilne itd. Seveda obisk gledališča enkrat ali dvakrat na mesec ni škodljiv, v primeru, da ostale večere ležemo dovolj zgodaj k počitku. Vsi tudi vemo, da je spanje pred polnočjo bolj koristno od onega po polnočji. Kar se tiče hrane, naj bo le-ta primerna naporom, to se pravi čim napornejše je delo v fizičnem smislu, tem bolj krepka naj bo hrana. Umski delavci naj ne polnijo svojih želodcev zaradi užitka, pač naj se hranijo le toliko, da zadovoljijo potrebam po beljakovih in ogljikovih hidratih. Od vseh maščob so za naše telo najbolj primerne maščobe rastlinskega izvora. Jejmo čim več sadja in zelenjave in čim manj močnatih izdelkov (kruh, testenine in podobno)! Močnati izdelki so škodljivi zdravju zato, ker spadajo med ogljikove hidrate ali sladkorje, ki so med glavnimi povzročitelji ateroskleroze.

Poleg pravilne razdelitve napo-
rov in počitka, poleg pravilne
prehrane je za našo zdravje po-
membna še aktivna rekreacija
ali dejavna okrepitev, ki je ne
smemo gojiti med hrumečimi av-
tomobilskimi motorji, niti v par-
kih sredi mesta, saj je tu vse
preveč onesnažen zrak. Z aktivno
rekreacijo se lahko ukvarjamo le
med gozdovi, v planinah, ob
osamljenih jezerih itd. Znano je,
da se srce najbolj krepi z napor-
no hojo in vdihavanjem svežega
zraka. Ker je tega največ v pla-
ninah, moramo že mladino nava-
diti na obiskovanje gora. Če za-
čnemo obiskovati planine šele
takrat, ko nas opozori srce, da je
z nami nekaj narobe, bo že skoraj
prepozno, saj bomo tako le
malo zboljšali svoje zdravstveno
stanje. Če pa človek od mladih
nog naprej z naporu po gorah
utrjuje srce, bo še na stara leta
užival lepoto narave. Tudi lovci,
ki morajo prehoditi marsikdaj
velike razdalje, so prav tako kot
gorniki po naporni hoji telesno
utrjeni, toda duševno sveži in
okrepčani.

Že pred desetletji so pričeli v tujini sistemsko pregledovati nad 40 let stare moške in to predvsem umske delavce. S tem marsikdaj pravočasno odkrijejo tiste, ki jim v bližnji ali daljni prihodnosti grozi smrt zaradi obolenj ožilja. Ali bi pričeli tudi mi tako pregledovati naše Lito-strojčane? Odločite se!

Ob letošnjem dnevu zdravja sklenimo, da bomo živel tako, da ne bo prineslo smrti. Naj ne bo naše življenje polno strahu in škodljivih stranpoti, ampak polno sonca in veselja nad čudeži in lepotami narave. Tako kot smo stisnili jetiko ob zid, stisnimo ob zid še obolenja srca in ožilja in si tako podaljšamo življenje! Seveda bomo v tem uspeli le z razumnimi ukrepi in postopki za okrepitev zdravja.

dr. Edo Tepina

Pogled na drugo komoro cevnega mlina CM 32/97, ki obratuje
v cementarni Salanit v Anhovem (J. Žlebnik)

Poročilo o zdravju

(Nadaljevanje)

Poglejmo si, v kakšnem razmerju so si število zaposlenih

in število izgubljenih dni, kar
nam pokaže tabela II!

Obrat/sektor	Št. zaposlenih	%	Boln. dnevi	%	Boln. dnevi na zaposl.
Samost. sekt.	1096	33,8	14.685,1	29	13,4
MO	566	17,4	11.631,4	22,9	20,6
PK	179	5,55	3.785,5	6,7	21,1
FI	934	29	13.038,3	25,6	14
PA	167	5,25	3.004,3	5,9	18
VET	291	9	4.830,1	9,5	16,6
S k u p n o	3233	100	50.973,8	100	15,7

Iz gornjega vidimo, da je največji odstotek zaposlenih v samostojnih sektorjih, največji odstotek bolniških dni pa v MO in v PK. V zadnjih dveh pride na zaposlenega 20,6 odn. 21,1 bolniških dnevov. Če upoštevamo, da je v MO zaposlenih 566 ljudi, obolelo pa 1076 ljudi, je jasno, da je vsak zaposlen obolel dvakrat. Iz tega se da sklepati, da so v MO in v PK najtežji delovni pogoji. K taki misli nas napelje tudi podatek, da je bilo v MO 650 bolniških dni zaradi duševnih obolenj, kar je verjetno rezultat neprilagojenosti in notranjih spopadov zaposlenih, ki so prišli iz mirnega okolja v hiter direndaj, ki ga njihova notranjost ni vajena. Zaskrbljujoče je dejstvo, da je v PK tretjina bolniških dni zaradi poškodb izven dela. Ali je morda njihov vzrok v socialnih problemih? Tudi VET s 630 dnevi in PA s 424 bolniškimi dnevi dajeta nenavadno sliko. Do točnih zaključkov bi prišli seveda samo z individualno analizo vseh primerov.

Samostojne sektorje je težko analizirati, ker jih sestavljajo take službe, ki samo posredno delajo v proizvodnji kot tiste, ki neposredno delajo v proizvodnji. Vendar že pogled na tabelo I pove, da imajo samostojni sektorji le nekaj več bolniških dni kot MO, čeprav zaposlujejo še enkrat več ljudi. Ker je v samostojnih sektorjih zaposleno največ žena izmed vse delovne sile, je razumljivo, da izstopajo bolniški dnevi, ki so medicinsko in socialno vezani na ženski spol (porod, nega bolnega otroka itd.).

Kdor pozna delovne pogoje v MO in kadrovske sestav, bo kmalu spoznal zakaj tako. Število bolniških dni zaradi poškodb pri delu bi sicer lahko zmanjšali, a zato bi morali dvigniti strokovno izobrazbo zaposlenih in dosledno izvajati vse predpise s področja varstva pri delu. Poleg tega bi bila potrebna sanacija delovnega okolja, saj le-to sploh ne ustreza sodobnim zahtevam. Za manj je vse delo zdravstvene službe, če ne saniramo delovna okolja. Naše delo je podobno delu gasilcev, ki gase požar, nanj pa venomer nekdo doliva bencin.

Za PK velja isto kot za MO, saj je tam enako neprimerno delovno okolje. Metalurški obrati imajo le 17,4 % delavcev v Lito-stroju, bolniških dni pa imajo 22,9 % od vseh ali 11.631 dni in 4 ure.

Presenetljivo mnogo bolniških dni je zaradi prehladnih obolenj in poškodb pri delu v FI. Del

obolenj dihal se pojavi zaradi prepriha na delovnem mestu; ta nastane zaradi malomarnosti vseh, ki ne zapirajo za sabo vrat. Drug vzrok je v nepravilnem načinu gradnje, ki omogoča nezaželen prepih. Bolniških dni zaradi poškodb je kar precej. Ob tem se lahko povprašamo: ali strokovna izobrazba ni dovolj visoka ali pa so stroji že preveč zastareli. Zanesljive podatke bi dobili le s posamično analizo vsakega primera posebej. To bi moral opravljati nekdo, ki dobro pozna delovne pogoje in tehnologijo dela, kajti obratna ambulanta Litostroj ima enako delo kot pred 5 leti, le s to razliko, da je imela takrat še enkrat več uslužbencev kot danes in zato ne more prevzeti še detajlne analize.

Za PA, ki sicer na splošno nima veliko izgubljenih dni, je vseeno treba poiskati vzroke zaradi nizke starostne strukture delavcev. V VET je največ bolniških dni zaradi obolenj dihal. Do tega pride verjetno zato, ker so zaposleni v VET izpostavljeni prepihom v tovarni ali neugodnim klimatskim razmeram na prostem. Da je to tako, nam dokazuje tudi precej visok odstotek obolenj mišic, kosti in sklepov.

Iz gornjega lahko povzamemo, da bi lahko v marsikaterem obratu znižali število obolenj dihal in poškodb pri delu, seveda če opozorila ne bi naletela na gluha ušesa. Zaradi prepriha na delovnem mestu in zaradi ropota se dan za dnem pritožujejo delavci in zahtevajo, naj nekaj vendar ukrenemo. Kaj? Sanirati delovnega okolja ne smemo, saj bi s tem posegali med pravice samoupravitelcev. Ob koncu bi lahko dejali, da je obratna ambulanta tarča neza- dovoljnih delavcev, obenem pa tudi glas vpijočega v puščavi.

Dr. Edo Tepina

V APRILU BODO SREČALI ABRAHAMA

Dne 2. aprila bo praznoval Janez KOROŠEC iz tajništva direkcije, 8. aprila bo praznoval Boris ZOREC iz finalnih izdelkov, 10. aprila Mihaela HRAST iz izobraževalnega centra, 29. aprila Jože ZORMAN iz nabavne biroja, 30. aprila pa bo praznoval Jožef BRVAR iz finalnih izdelkov.

Ob lepem jubileju želimo vsem imenovanim še mnogo osebnih in delovnih uspehov!

Pomembnost obveščanja

Januarja letos so na eni od sej Zveze sindikatov obširno razpravljali o problemu obveščanja. Poudarili so skromne začetke pred petnajstimi leti, ko so v nekaterih delovnih organizacijah začeli iskati možnosti in oblike za boljše obveščanje svojih delavcev. Vse bolj je postajalo očitno, da delavci — samoupravljalci ne morejo gospodariti z zaupanimi jim sredstvi, niti ne morejo vplivati na vsebino samoupravnih odločitev, če niso zadosti obveščeni, če torej ne vedo, s čim in kako gospodariti, in če ne vedo, o kakšnih predlogih in s kakšnimi materialnimi posledicami bodo odločali njihovi samoupravni organi.

Začeli so ustanavljati posebne službe za obveščanje, odpirati posebna delovna mesta za organizatorje obveščanja ali urednike internih glasil ter sploh uvajati poleg že ustaljenih nekatere nove oblike oziroma načine obveščanja. Poleg že sicer uveljavljenih sestankov in oglasnih desk so začela izhajati interna glasila, občasni bilteni za hitra sporočila, pojavljati so se začele razglasne postaje in tu in tam so pričeli spoznavati, da je treba gledati na obveščanje kot na sistem, v katerem je mogoče zagotoviti zadovoljive rezultate samo z uporabljanjem več neposrednih in več posrednih načinov obveščanja.

V nadaljevanju se je govornik Lojze Cepuš opozoril na močno opazno, obveščanju zaposlenih nasprotno silo, ki poskuša z zadrževanjem pomembnih informacij, s cenzuriranjem sestavkov za objavo v glasilih ter na druge načine ohraniti status quo.

Opozoril je, da se najbrž odgovorni v delovnih organizacijah, kjer nasprotujejo uveljavitvi obveščanja zaposlenih, ki naj jim v samoupravljaljskih komunikacijah omogoča sodelovati v vseh fazah sprejemanja samoupravnih odločitev, ne zavedajo, kako samim sebi spodkopavajo tla pod nogami. Prodora demokratičnih nazorov, revolucionarnosti proizvajavcev in njihovih zahtev po sprotnem razreševanju konfliktov pač ni mogoče zadržati.

Iz razprave, ki je sledila, smo med drugim zvedeli, da je bila v letu 1971 ena izmed osrednjih akcij sindikatov samoupravno sporazumevanje o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Delavci industrije in rudarstva Slovenije so odgovorjali tudi o tem:

— Ko so bili že vsi samoupravni sporazumi podpisani in tudi sprejeti, je odgovorilo, »da je njihov samoupravni sporazum že podpisan«, 41 % delavcev.

— Na vprašanje, »ali samoupravni sporazumi vsebuje določilo, po katerem nihče ne sme biti odpuščen zaradi modernizacije«, je 36 odstotkov delavcev odgovorilo, da tega ne vedo.

— Določilo samoupravnega sporazuma o načinu plačevanja nadurnega dela pozna 42 odstotkov delavcev, o plačevanju nočnega dela pa 33 odstotkov delavcev.

Iz naštetih podatkov je mogoče povzeti, da delitev dohodka torej ni tisto področje, s katerim bi bili delavci najbolj seznanjeni in na katerega bi imeli vpliv. Raziskave centra nasproh kažejo zakonitost: čim nižja je izobrazba delavcev, tem nižja je tudi njihova obveščenost. Da bi bila lahko učinkovitost informacij velika, dokazuje podatek o štrajkih, katerih 60 odstotkov se je končalo, ko so štrajkaajoči delavci dobili zaželene informacije!

Ena izmed značilnosti informacij pri nas je pogosta raba nekaterih pojmov, ki niso širše poznani. Leto 1971 so raziskovalci na primer vprašali 1.665 gledalcev televizijskega programa, izbranih po reprezentativnem vzorcu, tudi o pomenu nekaterih pojmov, ki so se v televizijskih in radijskih informativnih oddajah ter v časopisnih poročilih tisti čas najbolj pogosto pojavljali.

Delež pravih odgovorov (v %) na vprašanja, kaj je:

Nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev

Delavcev z visoko ter višjo izobrazbo

	%	%
Stabilizacija	31	91
Konvertibilnost	25	92
Poslovni dogovor	32	73
Inflacija	24	78
Akumulacija	20	76
Subverzija	13	91
Etatizem	12	88
Samoupravno sporazumevanje	20	45
Družbeno dogovarjanje	31	42
Infrastruktura	19	66
itd.		

V odgovoru na vprašanje, kakšno vsebino imajo oziroma bi morale imeti informacije in kdaj bi jih bilo treba delavcem posredovati, je poročevalec poudaril, da v teoriji obveščanja v samoupravnih delovnih organizacijah še ni čisto jasno, kaj bi samoupravljalci predvsem morali vedeti. Očitno pa je, da bi morali poznati tako imenovane gospodarske informacije, to je o upravljanju, o gibanju dohodka, cen, razmer na tržišču, zalogo, o izpolnjevanju proizvodnih načrtov itn., in tako imenovane primerjalne informacije, to je podatke o poslovnih uspehih, ekonomskih razmerah in gibanjih v sorodnih podjetjih in podjetjih v občini, ker jim omogoča medsebojno primerjanje uspešnosti poslovanja in samega materialnega položaja.

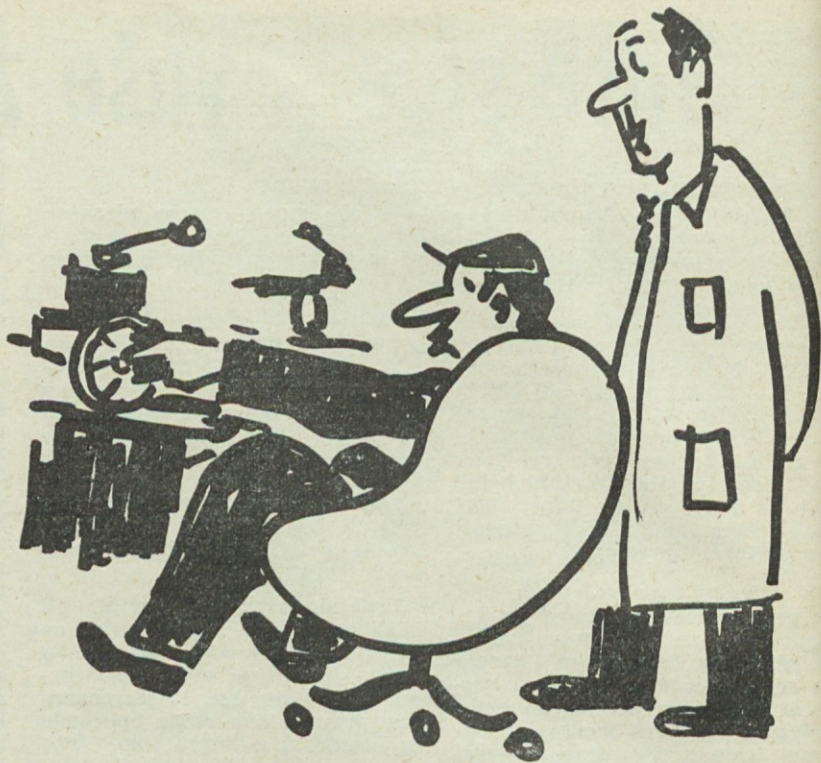
Podatki iz raziskave o vsebini glasil delovnih organizacij v Sloveniji kažejo, da delavci po tej poti zvedo še vedno malo tistega, kar bi morali vedeti, da zvedo v glavnem le neovrednotena dejstva, saj se avtorji sestavkov ne opredeljujejo, da zvedo bore malo o položaju svoje delovne enote in organizacijske enote, ki jim je najbližja, in da zvedo predvsem to, kar se je že zgodilo, zaradi česar nimajo možnosti vplivati na

vsebino odločitve in lahko le kritizirajo.

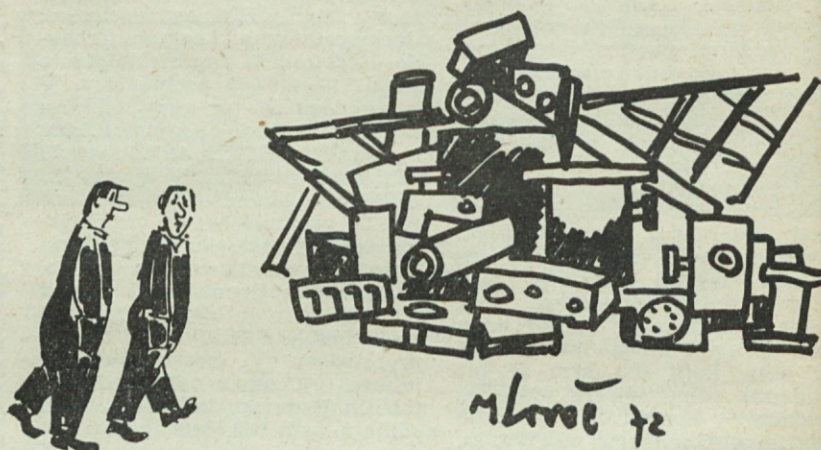
Dr. Bogdan Kavčič se je zavzel za nadaljnje znanstvene napore, raziskave in poglabljeno delo v sindikatih, ki naj bi razjasnilo, kaj je minimum potrebnih informacij za samoupravljanje, kdaj morajo samoupravljalci zvedeti za informacije in kako jim jih lahko uspešno posredujemo.

V odgovoru na vprašanje, ali so temeljne informacije, ki zaposlenim omogočajo vplivanje na vsebino samoupravnih odločitev, javne in vsem članom delovne skupnosti dostopne, je poročevalec poudaril, da dosežanje izkušnje tega ne potrjujejo. Znano je, je dejal, da temeljne odločitve sprejemajo na osnovi informacij, ki so dostopne le najozjim skupinam oziroma samo vodstvom delovnih organizacij.

Glavne informacije se zato z veliko naglico širijo bolj po neformalnih komunikacijskih kanalih in so običajno zastarele in skoraj povsem neodmevne. Izkušnje kažejo, je poudaril na koncu svoje uvodne misli dr. Kavčič, da cenzura informacij še ni pojem, o katerem pri nas ne bi mogli več govoriti! Te cenzure ne pojmuje samo kot preprečevanje, da bi nekdo objavil neko informacijo, ampak tudi cenzuriranje kot zadrževanje informacij v ozkem krogu ljudi. Zato bo eno izmed pomembnih prizadevanj za izboljšanje informacij tudi boj za odpravo posebnih, ločenih komunikacijskih kanalov, po katerih se pretakajo informacije za ozke kroge izbrancev, ki odločajo. To je torej boj za postopno zmanjševanje in končno odpravo informacij, ki so za javnost skrivnost, čeprav odločilno posegajo v življenje in delo večine. To pravzaprav pomeni resnično demokratizacijo na področju obveščanja!

»Francelj, s tole tehnično izpopolnitvijo pa ne boš daleč prišel.
»To ne, ampak udobno pa je!«

»Ali je to nedokončana proizvodnja?« »Ne, to ni nedokončana proizvodnja, to so odpisani drobni nekurantni materiali.«

Po pravi poti

Odmaknjena od mestnega vrveža in hrupa leži v bližnji okolici Ljubljane v vasi Škofljica prva bolnišnica pri nas, ki se ukvarja izključno z zdravljenjem alkoholne bolezni. Komaj leto dni je preteklo, kar je bil v okviru psihiatrične klinike osnovan oddelek za zdravljenje alkoholizma pa že lahko zaznavamo prve uspehe, ki ga je po tako kratkem času dosegel majhen kolektiv, ki si je zadal nalogo, da se bo spoprijel z vse večjim zlom, ki ga za seboj nosi alkoholizem. Seveda so se že tudi pred njim različni strokovnjaki ukvarjali s problemom alkoholizma in njegovega zdravljenja, žal pa so bili njihovi uspehi preskromni v primerjavi z vse večjo razširjenostjo bolezni.

Pred enim letom, ko je bil ustanovljen novi oddelek za zdravljenje alkoholizma ter center za preprečevanje alkoholizma na Slovenskem, se je peščica zdravnikov in drugih strokovnjakov — entuziastov s Škofljice odločila, da bo stopila na novo pot, ki je obetala več realnih možnosti za zdravljenje in prevzgojo alkoholikov. Nova metoda zdravljenja je iz pacientov napravila aktivne udeležence pri terapiji, še več, prav zdravljeni alkoholiki naj bi v borbi proti alkoholizmu sestavljali najmočnejšo fronto. Znanje o alkoholni bolezni, ki ga pridobijo med zdravljenjem, podprto z njihovimi osebnimi izkušnjami jih usposablja, da lahko nudijo pomoč drug drugemu. In prav s tem, da nudijo pomoč drugim, rešujejo zdravljeni alkoholiki tudi sami sebe.

Kakor vsi, ki so prisiljeni iskati nove poti, drugačne od tistih, ki jih poznamo in smo jih vajeni, so tudi pionirji s Škofljice pri svojem delu naleteli na nezaupanje in odpor tako pri drugih zdravnikih kakor tudi pri pacientih, ki jim je prejšnji, lagodnejši način zdravljenja bolj ustrezen. Kljub vsemu pa so vztrajali na začrtani poti in po letu dni napornega dela so na skromni svečanosti v prostorih oddelka na Škofljici dne 23. februarja pregledali rezultate svojega dela. Kakšni so ti rezultati, smo spoznali iz kratkega poročila predsednika oddelka dr. Janeza Ruglja.

Kljub temu, da ima bolnišnica na voljo le približno devetdeset po-

nja s področja alkoholizma, v manjših skupinah pa se ob pomoči in strokovnemu vodstvu terapevta seznanjajo z osebnostjo alkoholika, s potekom zdravljenja alkoholizma in z lastno vlogo v tem procesu. Da bi delo oddelka lahko potekalo nemoteno, je za otroke, ki prihajajo na obisk skupaj s starši, improviziran otroški vrtec, kar kaže na izreden posluš bolnišnice za potrebe svojih bolnikov. V popoldanskem času pa pacienti sami pripravljajo družabne prireditve, ki imajo namen ponovno zblížiti odtujene zakonce ter svojim pacientom prikazati, kako se lahko na zdrav način, brez pomoči alkohola sproščeno zabavajo.

Ker je bolnišnica že sedaj preobremenjena, potrebe po zdravljenju alkoholizma pa čedalje večje, je oddelek močno povečal obseg dela na dispanzerju. V dispanzersko delo je naenkrat zajeto kar petsto pacientov, ki jih obravnava skupinsko. Tudi pri delu dispanzerja se dosledno uveljavlja načelo najtesnejšega sodelovanja s svojci pacientov. Skupaj s pacienti se morajo skupinske obravnave udeleževati namreč tudi njihovi ožji svojci, kar velja še posebno za zakonskega tovariša.

Tako zasnovano delo nalaga celotnemu osebju oddelka ogromno breme, ki ga številčno šibak kolektiv verjetno dolgo ne bo zmogel.

Nanizala sem le nekaj drobcev iz poročila o enoletnem delu oddelka, o uspehih in težavah, ki so jih pri svojem delu srečevali. Že ti skromni podatki nam zagotavljajo, da je izbrana pot pravilna, saj so uspehi oddelka nesporni. Da je res tako, nam priča tudi dejstvo, da je oddelku s svojim delovanjem uspelo vzdramiti slovensko javnost, ki je končno pripravljena prisluhniti tudi temu problemu ter končno tudi preiti od besed k dejanjem. O uspehu oddelka so nas prisotne prepričale tudi tople, čeprav nekoliko okorno izgovorjene besede zahvale iz ust nekdanjih

pacientov, ki so se udeležili slovesnosti. Ko smo jih gledali, kako so urejeni in trezni govorili o svojih načrtih za delo v klubih, skoraj nismo mogli verjeti, da so bili ti ljudje še pred kratkim v stanju neskončne bede in ponižanja, ujeti v začaran krog svoje lastne nemoči. Ko je na koncu slovesnosti drobna deklica recitirala pesmico za svojega očka, zdravljenega alkoholika, je le malo oči ostalo suhih. Zaradi te deklice, zaradi mnogih otrok, ki še vedno trepetajo pred vinjenim očetom, ali se sramujejo vinjene matere, želimo bolnišnici na Škofljici ter njenemu kolektivu, kakor tudi vsem klubom zdravljenih alkoholikov še veliko uspehov.

Hilda Colja

KAKO SE BOMO VOZILI

Letos bodo izdelali v Jugoslaviji 230.000 avtomobilov, načrtovalci pa predvidevajo za leto 1975 450.000 avtomobilov. Nekaj manj kot tri četrtine tega, kar bodo ponudili na trgu, bodo izdelale domače tovarne. Po oceni strokovnjakov so lani domači proizvajalci izdelali okrog 160.000 osebnih avtomobilov, od tega je okrog 27 % prodanih avtomobilov iz domačih proizvodnje, 33 % jih je s trakov montažerjev in okrog 30 % prodanih osebnih avtomobilov je iz uvoza.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Cena posamezni številki v prodaji 0,50 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru